

AMERICAN FOUNDATION, INC.
120 WALL ST. 8TH
FLOOR NEW YORK, N.Y. 10038

ትምህርት ሥላሴ።

ከዶ/ር እሸቱ አባተ

አዲስ አበባ፤ 1987 ዓ.ም.

"On the Trinity"

Published by the Mekane Yesus Seminary

Theological Literature Fund

May 1995, Addis Ababa, Ethiopia.

Copyright, 1995, Eshetu Abate

መገለጫ

5

መገቢያ

7

ምዕራፍ አንድ

ስንት እግዚአብሔር? ሦስት ወይስ አንድ?

9

አካል/አካላት/

14

ጌታችን የኢየሱስ ክርስቶስ አምላክነት

16

መንፈስ ቅዱስ አምላክነት

20

እግዚአብሔር አብ አምላክ ነው

21

ምዕራፍ ሁለት

አንዱ አምላክ በሦስት አካላት ተገለጿ

22

የእግዚአብሔር ቃል ምክርነት

23

ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስና እግዚአብሔር አብ

23

እግዚአብሔር መንፈስ ቅዱስ

34

መንፈስ ቅዱስና ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ

39

መንፈስ ቅዱስና እግዚአብሔር አብ

45

እግዚአብሔር መንፈስ ነው

47

ምዕራፍ ሦስት

ጥምቀት፤ በአብ በወልድና በመንፈስ

ቅዱስ ስም

53

የኢየሱስ ስም ብቻ

56

ስሙን በአግባቡና በግስተዋል መጠቀም

59

ከስም ሁሉ በላይ ያለውን ስም ሰጠው

61

ምዕራፍ አራት

ሥላሴ በቤተ ክርስቲያን ታሪክ

65

አርዮስ ግነው?

66

አርባውያን የተጠቀሟቸው ጥቅሶች»	67
እንደ አርባስ ትምህርት ቢሆን ኖሮ»	72
ሰባልያስ»	73

ምዕራፍ አምስት»

የያህዌ ምስክሮችና «የሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን»	74
የያህዌ ምስክሮች ታሪክና አጀግመር»	74
ትምህርታቸው»	77
የሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን»	84
አጀግመራቸው»	85
የትምህርት ይዘት»	86
ሰለ እግዚአብሔር ባሕርይ»	87
የኢየሱስ ስም»	90
የሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን በኢትዮጵያ»	92

ምዕራፍ ስድስት»

በሥላሴ ስም መጠመት በጥንት ቤተ ክርስቲያን»	95
ዲሳኪ»	95
የስቲገዩስ ሰግዕት»	97
አቡሊደስ»	98
ጠርጦሊያናስ»	100
የቤተ ክርስቲያን የእምነት መገለጫዎች»	101

ምዕራፍ ለባት»

የሐሰት ትምህርቶች /እምነቶች/ ባሕርያት»	109
የመጽሐፍ ቅዱስ አተረጓጎም»	112
መደምደምያ	121
ከተጠቀሟቸው መጻሕፍት»	123

ትምህርተ ሥላሴ እግዚአብሔር ራሱን የገለጸበት ጥልቅ
ትምህርት ነው። ቅዱስ አውግስጢኖስ ስለ ሥላሴ
ትምህርት ጥልቅነትና ታላቅነት ለመግለጽ ረዳጉ «ስለ
ሥላሴ የምንናገረው ሰዎች ስለሆነን መናገርም ስላለብን
ነው እንጂ የሰው ጽንጽ ሙሉ በሙሉ ሊገልጽው
የማይችል የእግዚአብሔር እውነት ነው» በማለት
ጽፎአል።

ቢሆንም የእግዚአብሔር ቃል ስለ እግዚአብሔር ስለራሱ
ግንኙነት የገለጸልን ሰላላ በእግዚአብሔር ቃል መሠረት
ይህች መጽሐፍ በለትምህርተ ሥላሴ ለመግለጽ
ትኩክራለች። በእግዚአብሔር ቃል በመጀመር ስመጥር
የበሩ የቤተ ክርስቲያን አባቶች ስለሥላሴ የነበራቸውን
እምነት እንዴት እንደነበረ፤ በጥንት ቤተ ክርስቲያን
የተነሡ የሥላሴ ከሃዲዎች እነግን እንደነበሩና
በዘመናችንም በተለይም በአገራችን የሚንቀሳቀሱ የያህዌ
ምስክሮችና «የሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን» ነን የሚሉት
ትምህርት ምን እንደሚመስል በመግለጽ በእግዚአብሔር
ቃል መሠረት ትመዝናለች። አንባቢያን ትምህርቱን ረጋ
ብለው በመከታተል በእግዚአብሔር ችርነት ስለ ሥላሴ
መሠረታዊ ጭብጥ እንዲያገኙ እየተመኘሁት መጽሐፏን
በማንበብ ንንቢና ጠቃሚ አስተያየት ለሰጡኝ በአገር
ውስጥና ከአገር ውጭ ለሚገኙ የቤተ ክርስቲያን
መሪዎችና አገልጋዮች ከፍተኛ ምስጋናዬን አቀርባለሁ።
ይህችን መጽሐፍ በክርስቶስ ኢየሱስ ሰላላው ስለ

እግዚአብሔር ጸጋ በጥልቀት ሳስተግሩኝ ለአቶ መሠረት
ሰብሐት ለአብ መታሰቢያ እንድትሆን በትሕትና
አቀርባለሁ።

ግሳሲያ፡- በመጽሐፍጥ ውስጥ የተጠቀሰው የዘመን
አቀጣጠር እንደ አውሮጳዊያን አቀጣጠር ነው።

ታኅሼ አገልጋያችሁ።

ዶ/ር እሸቱ አባተ
መካነ ኢየሱስ ሠረዘሪየሥ
አዲስ አበባ።
ግንቦት 1987 ዓ.ም.

የሥጢረ ሥላሴ ስለ እግዚአብሔር አብ ወልድና መንፈስ ቅዱስ አንድነትና ልዩነት የምንግርበት ትምህርት ነው። ለትምህርታችን መሠረት የግህንወ የእግዚአብሔር ቃል ነው።

በትምህርታችን መጀመሪያ ላይ አራት ዓይነ ስውራን ስለ ዝሆን ተጠይቀው እንዴት እንደመለሱ የግህንገራን ታሪክ በማስታወስ በንጀምር መልካም ነው። ጥራውን የዳሰሰው ቢጠየቅ ረረሰ ነው አለ። ታፋውን የዳሰሰው ይሽሰ ገንድ ነው አለ። ሦስተኛው ወጡን የዳሰሰው ይሽሰ ገድገላ ነው አለ። አራተኛው ኩጸቢውን የዳሰሰው ይሽሰ ቀንድ ነው አለ ይባላል። እያንዳንዳቸው ከዳሰላቸው ትክክል የመሰላቸውን ተናገረዋል። ነገር ግን ዓይናቸው ተከፍቶ ሁለንተናውን ለግየት ስላልቻሉ ለመላላት በቋ።

እኛም እንደዚሁ በሁሉም ወደር ስለማይገኝለት ታላቅ አምላክ ስለ እግዚአብሔር ስናጠና ከላይ እንደተጠቀሱት አራቱ ዓይነ ስውራን እንዳንሆን መጠንቀቅ ይገባል። ግናችንም ብንሆን እግዚአብሔርን በተጥታ በዘላለማዊ ክብሩ አላየንም። ዮሐ. 1+18። ልናየውም አንችልም። 1ጢሞ. 6+16። ስለ እግዚአብሔር የምናውቀው እግዚአብሔርንም ለግየት የምንችለው እርሱ ራሱን ስለገለጸልን ነው። እግዚአብሔር አስቀድሞ በነቢያት ሲናገር ቆይቶ አሁን ደግሞ ሁሉን ወራሽ ባደረገው ደግሞም ዓለማትን በፈጠረበት በልጁ ተናገረን። ዕብ. 1+1-2። ይሽ እግዚአብሔር ራሱን የገለጸበት ቃል በቅዱስ ቃሉ /በመጽሐፍ ቅዱስ/ ተጽፎልን ይገኛል። ስለዚህ ስለ እግዚአብሔር አብ ወልድና መንፈስ ቅዱስ

ኅብረት ስናጠና ይኸንን ቃሉን መሠረት በግድረግ ነው።
 ነገር ግን የቃሉን አንዱን ገጽታ አይተንና ተረድተን
 ሌላውን ገጽታ እንዳንረሳ መጠንቀቅ ይገባናል። የቃሉን
 አንዱን ገጽታ አይቶ ወይም አምና አብርት የሚሄደውን
 ሌላውን ገጽታ መተው ወይም መካድ ወደ ስሕተት
 ትምህርት ይመራል። የስሕተት ትምህርት አደገኝነት
 ሙሉ በሙሉ ስሕተት መሆኑ ሳይሆን በከፊል እውነት
 መሆኑ ነው። በከፊል እውነት በሆነው ገጽታው ሰዎችን
 እየሳበና እያባበለ በከፊል ሐሰት በሆነው ገጽታው ደግሞ
 በመርዘ አየውጋቸው ይገድላቸዋል። ስለዚህ
 እግዚአብሔር አምላክ ራሱ በቅዱስ ቃሉና ወደ እውነት
 ሁሉ በሚመራው በመንፈስ ቅዱስ አግካይነት የአብ
 የወልድንና የመንፈስ ቅዱስን ግንኙነት ሙሉውን ገጽታ
 እንዲያሳየን እየለመንን ትምህርታችንን እንጀምራለን።

አሕዛብ ለሆንን ለእኛ የእግዚአብሔር መንግሥት
 ወንጌል የደረሰን በልጁ በኢየሱስ ክርስቶስ ጸጋ /ግለት
 በአዲስ ኪዳን በኩል/ ነው። ስለዚህ አዲስ ኪዳን ስለ
 እግዚአብሔር ላለን እውቀት በር ከፋቻችን ነው። ብሉይ
 ኪዳንንም የምንረዳው በአዲስ ኪዳን መነጽርነት ነው።
 በዚህ መሠረት ሁለቱም ኪዳኖች ስለ አብ ወልድና
 መንፈስ ቅዱስ ግንኙነት ምን ያስተምራሉ? ብለን
 በመጠየቅ እንጀምራለን።

ስንት እግዚአብሔር? ሦስት ወይስ አንድ?

የሰሐተት አስተማሪዎች ቤተ ክርስቲያን ሦስት የተለያዩ እግዚአብሔሮች ወይም መለኮቶች እንዳሉ ታስተምራለች ብለው ይናገራሉ። እውነቱ እንዲህ ነው ወይ? ቤተ ክርስቲያን የምታስተምረው እንዲህ ነው ወይ? እምነትዋን የመሠረተችበት የእግዚአብሔር ቃል የሚያስተምረው እንዲህ ነው ወይ? አንዱ ያላለውን አለ፣ ያላመነውን አመነ ብሎ ግስተግር ሐሰት ከመሆኑም በላይ ለራስ ተላሰተ ሌላውንም ግባሳት ይሆናል።

ቤተ ክርስቲያን በእግዚአብሔር ቃል መሠረት ሰማይንና ምድርን በፈጠረ በእውነተኛውና ዘላለማዊው አንድ አምላክ ታምናለች። እነሆ አረግውያን ራሳቸው የፈጠሩአቸውና ያጌጧቸው ብዙ ጣዖታትና አማልክት አሏቸው። ሆኖም ምንም ቢያሸበርቁና ቢያጌጡት ግን የማይችሉ ደካሞችና ከንቱዎች ናቸው። ማዘውረኛው ስለዚህ ነገር ሲናገር፣ «እግዚአብሔር ታላቅ ምስጋናውም ብዙ ነውና፣ በአማልክትም ሁሉ ላይ የተፈራ ነውና፣ የአሕዛብ አማልክት ሁሉ አጋንንት ጣዖታት ናቸውና! እግዚአብሔር ግን ሰማያትን ሠራ» ይላል። ሙዝ. 95(96)፡4-5።

ዝቢያ ኢሳይያስ ደግሞ በብዙ ዓይነት አማልክት በሚያምኑ በአሕዛብ ተከበው ለሚኖሩ የእስራኤል ሕዝብ የእግዚአብሔርን ቃል ሲናገር፣ «የእስራኤል ሕዝብ ሆይ እናንተ እኮ የእኔ ምስክሮች ናችሁ እገልጋዮቼ»

እንድትሆኑ መረጥሁላችሁ፤ ስለዚህም ታውቁኝላችሁ። በእኔም ታምናላችሁ፤ እኔም ብቻ አምላክ እንደሆንሁ ታስተውላላችሁ፤ በእርግጥም ከእኔ በተር ሌላ አምላክ የለም፤ ከዚህ በፊትም አልነበረም ወደፊትም አይኖርም ላድናችሁ የምችል እኔ እግዚአብሔር ብቻ ነኝ...» ኢሳ. 43+10-12። እያለ ስለአንጽ እውነተኛው አምላክ ይመስክርላችዋል። በኢሳ. 44+6 እግዚአብሔር፡ «የመጀመሪያውም የመጨረሻውም እኔ ነኝ፤ ከእኔም በተር ሌላ አምላክ የለም» ብሎ ይናገራል። በኢሳ. 45+14፡ «እርሱ ብቻ እውነተኛ አምላክ የሆነ እግዚአብሔር ከእናንተ ጋር ነው በግልት እጅ እየነሡ ምሕረት ይለምናሉ» ሲል ኢሳ. 21-22፡ ደግሞ «ኮከላችሁን በፍርድ አደባባይ ሙሥርቱ ... ሕዝቤን እስራኤልን የግድን አምላክ እኔ እግዚአብሔር አይደለሁምን? ሌላ አምላክ ከተ የለም በዓለም የምትኖሩ ሕዝቦች ሁሉ እንድትድኑ ወደ እኔ ተመለሱ አምላክ እኔ ብቻ ነኝ» ይላል።

ቀደም ሲል በሙሴ በኩል እግዚአብሔር እርሱ ብቻ አምላክ እንደሆነና የእስራኤል ሕዝብ ሌሎች አግልከትን እንዳያመልኩ «የእስራኤል ሕዝብ ሆይ፤ በባርነት ከምትኖርበት ከግብጽ ምድር ያወጣሁህ እኔ እግዚአብሔር አምላክህ ነኝ፤ ከእኔ በተር ሌላ አምላክ አታምልክ...» ብሎ ነገርላችዋል። ሙሴ ደግሞ በሕይወቱ መጨረሻ ገድሞ «እስራኤል ሆይ፤ ይህን አስታውስ እግዚአብሔር አምላካችን፤ አንድ እግዚአብሔር ብቻ ነው፤ እግዚአብሔር አምላክህን በፍጹም ልብህ፤ በፍጹም ነፍስህ በፍጹም ኃይልህ ውደድ» ብሎ አስተምርላል። ዘጸ. 6+4።

በአዲስ ኪዳንም የእግዚአብሔርን አንድነት የሚያፋልስ ነገር አናገኝም። ሐዋርያው ጳውሎስና በርናባስ በጣዖታትና በአግልከት ለተሞሉ በልስጥራ

ከተማ ለነበሩ አረግውያን ወንጌልን ከሰበኩላቸው በኋላ፡
«...ከዚህ ከንቱ ነገር ሰማይንና ምድርን ባሕርንም
በእነርሱም ያለውን ሁሉ ወደ ፈጠረ ወደ ሕያው
እግዚአብሔር ዘወር ትሉ ዘንድ ወንጌልን እንሰብካለን»
ብለዋል። ዮሐ. 14+15።

ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በግርቁስ ወንጌል ምዕራፍ
12+29 ከትእዛዛቱ ሁሉ ፊተኛይቱ የትኛይቱ ናት?
ተብሎ በተጠየቀ ጊዜ በዘጸገም የተጠቀሰውን «እስራኤል
ሆይ! ሰማ ጌታ አምላካችን አንድ ጌታ ነው፡ አንተም
በፍጹም ልብህ በፍጹምም ነፍስህ በፍጹምም አሳብህ
በፍጹምም ኃይህ ጌታ አምላክህን ውደድ የምትል ናት»
ብሎ ማለቱ።

ሐዋርያው ጳውሎስ በ1ቀርንተስ ምዕራፍ 8+4
ሲጽፍ፡ «... ጣዖት ሁሉ በዓለም ከንቱ እንደሆነ
ከአንዱም በቀር ግንም አምላክ እንደሌለ እናውቃለን»
ይላል።

በእነዚህና እነዚህን በመሳሰሉ ጥቅሶች መሠረት እኛ
የምናምነው በጣዖታትና አግልከት ሳይሆን፡ በግራፊት
በግረፍት፡ ሕያው በሆነ፡ በማይንና ምድርን፡
በውስጣቸውም የግረፍት ሁሉ፡ የግረፍትንና
የግሪታየትን እኛንም ጭምር በፈጠረ በአንዱ ዘላለግጂ
አምላክ ነው።

ቤተ ክርስቲያን በታሪክ ዘመንዋ ሁሉ በአካባቢዋ
ከግረፍት አሕዛብ ተለይታ አንዱን ሕያው አምላክ
ሰላመለከች በጣዖት አምላኪዎች የተሰደደችበት ጊዜ
ነበረ። እነሆ ቤተ ክርስቲያን በተመሠረተችበት
በመጀመሪያዎቹ መቶ ዓመታት ርግውያን
አግልከተኞችንና ጣዖተኞችን ትተው አምላክ የለሽ
እምነት አምተተዋል በግለት ክርስቲያኖችን እንዳላደዱ
በታሪክ ተጽፎ ይገኛል። ይህም የደረሰባቸው ነገሥታትን፡

ጣዖታትንና በዘመኑ የነበሩት ሐሰተኞች አግልከትን ግምልክ ትተው በልጁ በኢየሱስ ክርስቶስ ወንጌል በኩል የተገለጸላቸውን አንዱን አምላክ በግምልካቸው ዝባር እነሆ ሐዋርያው ጳውሎስ በተሰሉንቴ የሚገኙ ክርስቲያኖች ከጣዖታት ወደ ሕያው አምላክ ዘወር ግለታቸው በሁሉ ሥፍራ እንደተወራ ሲጽፍ፣ «እነርሱ ራሳቸው ወደ እናንተ መጣታችን እንዴት እንደ ዘበረ ስለ እኛ ይናገራሉና! ለሕያውና ለእውነተኛ አምላክ ምታገለግሉ ዘንድ፣ ከመታገም ያስነግውን ልጁን እርሱንም ኢየሱስን ከሚመጣው ተጣ የሚያድነንን ከሰማይ ትጠብቁ ዘንድ፣ ከጣዖታት ወደ እግዚአብሔር እንዴት ዘወር እንዳላችሁ ይናገራሉ» ይላል። 1ተሰ. 1፡9-10።

ከላይ በእግዚአብሔር ቃል በተገለጸው መሠረት ቤተ ክርስቲያን እምነትን ስትገልጽ የቆየችው አንድ መለኮት ያለውን አንዱን አምላክ እንደምታመልክ በመመስከር ነው።

ይህ የእግዚአብሔር መገለጽ አንደኛው ገጽታ ነው። አንዱና ዘላለማዊው አምላክ ለኛ ለፍጡራን በምን ዓይነት መንገድ ተገለጸ? አንድነቱስ እንዴት ያለ ነው? በአንድነቱ ውስጥ ምን አለ? ብለን የእግዚአብሔርን መገለጽ /ቃሉን/ በደንብ ግየትና መመርመር ያስፈልገናል። ከዚህ ተጥሎ አንዱና ዘላለማዊው አምላክ እንዴት እንደተገለጸልን ከቃሉ ለግየት እንጥከራለን።

አንዱ ዘላለማዊው አምላክ በምስትነቱ ተገለጸ።

ቤተ ክርስቲያን ከጥንት ጀምሮ በብሉይና በሐዲስ የተገለጸውን የእግዚአብሔርን መገለጽ ስትመለከት አንዱና ዘላለማዊ የሆነው አምላክ በምስትነቱ ግለት አብ ወልድና መንፈስ ቅዱስ ሆኖ በምስት አካላት መገለጹን ትረዳለች። በምስት አካላት ተገለጸ ስንል ምስት እግዚአብሔርች፣ አግልከት ወይም መለኮቶች ግለታችን

አይደለም። ያን እንዳልን አስመስለው በውሸት የሚተረጉሙና የሚያስወሩ ካሉ ይህ ሐሳብ የተርጓሚዎቹ የራሳቸው ካልሆነ በስተቀር የኛ አይደለም። ምንጡ እንኳን ቤተ ክርስቲያን በእግዚአብሔር ቃል መሠረት በአንዱ አምላክ ሦስት አካላት ብታምን ሦስት አማልክት ወይም እግዚአብሔሮች የሚለውን የሰሕተት አስተሳሰብና ትምህርት ስታወግዝ ቆይታለች። በ550 ዓ.ም. አካባቢ ይኸን የመሰለ ትምህርት ሲያስተምሩ የነበሩትን የሐንስ አስኩናኸና የሐንስ ፊልጶናስ የተባሉትን ሁለት ሰዎች ጥንታዊት የኦርቶዶክስ ቤተ ክርስቲያን ተቃውሜ አውግዛለች። የሮም ቤተ ክርስቲያን ከመካከለኛው ዘመን ጀምሮ ይኸን የመሰለ ትምህርት ሲያስተምሩ የነበሩ በጣት የሚቆጠሩ ሰዎችን አውግዛለች። ይህ የሚያሳየን በአጠቃላይ ቤተ ክርስቲያን በታሪክዋ ሁሉ በሦስትነቱ የተገለጸውን አንዱን አምላክ ስትመሰክር፣ ሦስት አማልክት የማለት ትርጓሜ በፍጹም እንዳልነበራት ነው።

እንግዲያውስ ያልተባለውን በውሸት ከመተርጎም በፊት፣ አንድ አምላክ አብ ወልድና መንፈስ ቅዱስ ሆኖ በሦስት አካላት ተገለጸ ስትሉ ምን ማለታችሁ ነው? ብሎ መጠየቅና መረዳት አግባብ ያለው ነው። ለዚህ የሚሆነውን ሠልስ ከእግዚአብሔር ቃል ከመመልከታችን በፊት «አንድ» የሚለውን ቃል በምን ዓይነት መንገዶች መረዳት እንደምንችል በምሳሌ አድርገን ብንመለከት ይጠቅመናል። ታላቁን አምላክ እግዚአብሔርን ምንም ዓይነት ምሳሌ በሙላት ሊገልጸው ባይችልም ሰዎች ሆንን እኛ የዘላለማዊውን ባሕርይ በመጠኑም ቢሆን እንዲገባን ምሳሌዎችን መጠቀም የማይቀርልን ነው።

በግዛፉ ዓለም «አንድ» የሚለውን ቃል በሁለት ዓይነት መንገዶች ልንረዳ እንችላለን። ይኸውም አንድ በነጠላነትና አንድ በብዛት ነው። አንድ በነጠላነትና አንድ በብዛት ስንል ምን ማለታችን እንደሆነ አንድ ከእንጩት ተጠርቦ የወጣ ኳስና አንድ ዕንቁላል እንደ ምሳሌዎች

አድርገን በመውሰድ ብንመረምር መልካም ይመስለናል። እነዚህ የእንጫት ኳሱን ብንመለከት፤ ከአንድ እንጫት ተጠርቦ የወጣ ስለሆነ ውስጡም ውጪውም በአንድ ዓይነት ንጥረ ነገር የተሞላ ነው። ከዚህ የተነሣ ይዘቱ አንድ ዓይነትና ወጥ በመሆኑ በነጠላነት የአንድ ምሳሌ ይሆናል። በአንጻሩ ደግሞ የአንድ ዕንቁላልን ምሳሌ ብንመለከት አንድ ሆኖ ሳለ ሦስት የተለያዩ ነገሮችን ግለት ቅርፊት፤ ውኃና አስኳል ይዞ ይገኛል። ለአንድ ዕንቁላል ቋሚነት ሦስቱም ግለት ቅርፊት፤ ውኃና አስኳል ገደታ ናቸው። ከእነርሱ አንዱ ቢጎድል ዕንቁላል ሊሆን አይችልም። ምንም እንኳ አንዱ ለሌላው ህልውና አስፈላጊ ቢሆንም ቅርፊት፤ ውኃና አስኳል እንዳልሆነ፤ ውኃው ደግሞ ቅርፊትና አስኳል እንዳልሆነ፤ አስኳሉም ቅርፊቱና ውኃው እንዳልሆነ ግወት ይገባል። ዕንቁላሉ «አንድ በብዛት» ያልነው ምሳሌ ነው።

ከእነዚህ ከሁለቱ ምድራዊና ውሱን ምሳሌዎች አንዱ አምላክ በሦስትነቱ ተገለጸ የግረለውን የትኛው ይመስለዋል ብንል «አንድ በብዛት» ያልነው የዕንቁላሉ ምሳሌ እንደሆነ እንመለከታለን። ይህ ምሳሌ በግዑዝነቱ ጭምር ሕያውና ዘላለማዊ የሆነውን ታላቅ አምላክ ለመግለጽ የግይቸል ቢሆንም በ«አንድ» ብዛት ሊኖር አይችልም የግረለው አስተሳሰብ የተሳሳተ መሆኑን ያመለክተናል። እዚህ ላይ በመተጠል ስለ እግዚአብሔር መገለጽ ስንናገር አንዱ አምላክ በሦስት አካላት ተገለጸ ብለን ስለምናምን «አካል» ወይም «አካላት» ስንል ምን ግለታችን እንደሆነ ብንመለከት መልካም ነው።

አካል /አካላት/።

አካል ግዝፍና መንፈሳዊ ተብሎ በሁለት ክፍሎች ይከፈላል። በዓለመ ግዝፍ ግለት በግረታይና በግዳስስ ወይም በአምስቱም የሰው ሕዋሳት ታውቆ በዚህ ዓለም የግረገኝ ሁሉ ግዝፍ አካል አለው። ከዚህ ዓለም ሆኖ

በሕዋላት ተለይቶ የሚታወቅ ሁሉ እንደ ሰው ቢተልቅም እንደ ብናኝ /ሴልና አቶም/ ቢረቅም ገዝፍ አካል አለው።

በአንጻሩ ደገም በዓለመ መንፈስ የሚገኙ የሰው ነፍሰና መንፈስ፣ መናፍስት፣ መላእክትና እግዚአብሔር ናቸው። በዓለመ መንፈስ የሚገኙ አካላት በመንፈሳዊ ዓይን ካልሆነ በስተቀር በምንም ዓይነት ለገዝፍ በተሠራ ምድራዊ መሣሪያ ሊታዩና ሊመረመሩ የማይችሉ ናቸው። ለገዝፍ አካል፣ ምንም እንኳን እንደ ብናኝ ረቂቅ ቢሆን ቁመቱን ስፋቱን፣ ከብደቱንና መጠኑን መናገር ይቻላል። ለመንፈሳዊ አካል በመንፈሳዊ ዓይን፣ በዓይነ ልቦና ከመመልከትና ከማሰብ በስተቀር፣ በገዝፍ እንደሚደረገው መለካትና መመዘን የማይቻል ነው። በዓለመ መንፈስ የተለያዩ አካላት መናፈቸውን የምናውቀው የሚጠሩበት ስም ስላላቸውና «እኔ» «አንተ» «እርሱ» በማለት በምድብ ተውላጠ ስም 1ኛ፣ 2ኛና 3ኛ መደብ ስለሚነገሩ ነው። እነሆ መላእክት «እኔ» እያሉ ስማቸውን እየጠቀሱ ተናገረዋል። ሉቃ. 1፡19። «መልአኩም መልሱ፡- እኔ በእግዚአብሔር ፊት የምቆመው ገብርኤል ነኝ፣ እንድናገርህም ይህችንም የምሥራች እንድሰብክልህ ተልኬ ነበር።» ይሁዳ በመልእክቱ 9 ቱ. ሲናገር «የመላእክት አለቃ ሚካኤል ግን ከዲያብሎስ ጋር በተከራከረ ጊዜ ስለ መሴ ሥጋ ሲነጋገር ጌታ ይገሥጽህ አለው እንጂ የሰድብን ፍርድ ሊናገረው አልደረረም» ይላል። ከዚህ የምንረዳው በመንፈሳዊው ዓለም የሚኖሩ በገዝፍ የማይጨበጡና የማይዳሰሱ ሚካኤል፣ ገብርኤል ተብለው የሚታወቁ አካላት እንዳሉ ነው። እነዚህ መላእክት የሆኑ መንፈሳዊ አካላት እግዚአብሔርን የሚያገለግሉና የሚሰግዱለት ፍጡራት እንደሆኑ ከቃሉ እንረዳለን። ራእይ 22፡8-9።

ይህን ያተኮነው ፈጣሪ መንፈስ የሆነውን ታላቁን አምላክ በቃሉ አግካይነት ስንመለከተው፣

የምንመረምረው በዓለመ መንፈስ ያለውን አካል መሆኑን እንድንገነዘብ ነው። አንዱና ዘላለማዊው አምላክ ራሱን በዓለመ መንፈስ በሦስት አካላት ከገለጸ ለምን በዚህ መልክ ራሱን ገለጽክ ብሎ መጠየቅ አይቻልም። ምክንያቱም ይህ የራሱ የግል /መሠረታዊ/ ባሕርይ ነውና። ዋናው ነገር እግዚአብሔር ራሱን የገለጸበት ቃሉ ስለ ራሱ ምን ይመሰክራል? የሚለው ነው። እግዚአብሔር ስለ ራሱ በቃሉ የገለጸውን መቀበልና ማመን ኃላፊነታችን ነው።

አንዱ አምላክ በሦስትነቱ የመገለጹ ትምህርት እውነተኛው አምላክ በጌታችን በኢየሱስ ክርስቶስ በኩል ተገለጸ ከሚለው ጋር የተያያዘ ስለሆነ በአዲስ ኪዳን ላይ በማተኮር ትምህርታችንን እንቀጥላለን።

በአዲስ ኪዳን ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በመለኮቱ እግዚአብሔር እንደሆነ ሲገለጽልን በሌላ በኩል ደግሞ በአካል ከእግዚአብሔር አብና ከመንፈስ ቅዱስ የተለየ እንደሆነ ተገልጿ እናገኛለን።

የጌታችን የኢየሱስ ክርስቶስ አምላክነት።

የጌታችን የኢየሱስ ክርስቶስን አምላክነት ቅዱሳን መጻሕፍት ግልጽ በሆነ መንገድ ይመሰክራሉ። በይፋ ከሚሰጡት ምስክርነት ሌላ በአመጣጡ በፈጸመው፣ ሥራና በመጨረሻ ሞትን አሸንፎ በመነሣቱ አስመስክሮአል።

ግልጽ የሆኑ ምስክርነቶች፡-

ማቴዎስ ስለ ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ ልደት በሚጽፍበት ሥፍራ ኢየሱስን አማኑኤል ብሎ ይጠራዋል። አማኑኤል ማለት ደግሞ «እግዚአብሔር ከኛ ጋር» የሚል ነው። በጌታችን በኢየሱስ ክርስቶስ በኩል

የማይወሰነው አምላክ ራሱን በመወሰን ዝቅ ብሎ በሰዎች መካከል ተመላለሰ፤ ኖረ፤ በላ፤ ጠጣ፤ ሞተ፤ ሞትንም አሸንፎ ተነሣ። ማቴ. 1፥21-23።

«በመጀመሪያው ቃል ነበረ፤ ቃልም በእግዚአብሔር ዘንድ ነበረ፤ ቃልም እግዚአብሔር ነበረ ... ቃልም ሥጋ ሆነ ጸጋንና እውነትንም ተመልቶ በእኛ አደረ፤ አንድ ልጅም ከአባቱ ዘንድ እንዳለው ክብር የሆነውን ክብሩን አየን» ዮሐ. 1፥1፤ 14።

ከዚህ ክፍል ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ሥጋ የሆነ፤ ቃል እንደሆነ ተገልጾልን ይገኛል። ከዚህ ላይ ሐዋርያው ሲጽፍ በእግዚአብሔር ዘንድ የነበረውና ራሱም እግዚአብሔር የሆነው ቃል በኢየሱስ ክርስቶስ ሥጋ መልበሱን ይናገራል።

አይሁድ ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስን ከተቃወሙበት ምክንያቶች ውስጥ ዋናው ሰው ሆኖ እያለ ራሱን አምላክ ያደርጋል የሚል ነበር። በዮሐ. 10፥31-33 «አይሁድ ሊወግሩት ደግመው ድንጋይ አነሡ ኢየሱስ ከአባቱ ብዙ መልካም ሥራ አሳየኋችሁ ከእነርሱ ለማናቸው ሥራ ትወግሩኛላችሁ? ብሎ መለሰላቸው አይሁድም ስለመልካም ሥራ አንወግርህም ስለ ሰድብ አንተም ሰው ስትሆን ራስህን አምላክ ስለማድረግህ ነው እንጂ ብለው መለሱለት» የሚል እናነባለን። ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በአገልግሎቱ ሁሉ ከእግዚአብሔር አባቱ ዘንድ እንደመጣና ሥራውን እንደሚፈጽም በተግባሩም በቃሉም አሳይቷል። በማር. 2፥7 ደግሞ በአምላክነት ሥልጣኑ ኃጢአትን ባስተሰረየ ጊዜ «ከአንዱ ከእግዚአብሔር በቀር ኃጢአት ሊያስተሰርይ ማን ይችላል?» ብለው እንዳሰቡም እናያለን።

ከዚህም ሌላ ስለ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ፤ ስለ እግዚአብሔር በሚነገረው መንገድ ሲነገርና ራሱም ሲሠራ እናያለን፡-

እግዚአብሔር ፈጣሪ ነው /ዘፍ. 1÷1/። ሥጋ የሆነው ቃል ጌታ ኢየሱስም ፈጣሪ ነው። ዮሐ. 1÷3፤ ዕብ. 1÷2። እግዚአብሔር የሕይወት ምንጭ ነው። ዘፍ. 2÷7። ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስም የሕይወት ምንጭ ነው ዮሐ. 14÷6፤ ዮሐ. 5÷21፤ ዮሐ. 5÷26። እግዚአብሔር ብቻውን የሚሰገድለትና የሚከበር ነው፤ ዘጸ. 20÷3፤ ኢሳ. 42÷8። ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስም /እንደ እግዚአብሔር /የሚሰገድለትና የሚከበር ነው፡- ፊልጵ. 2÷10፤ ማቴ. 28÷17፤ ዮሐ. 5÷23። እግዚአብሔር የመጀመሪያና የመጨረሻ ነው፤ ኢሳ. 44÷6። ጌታ ኢየሱስም የመጀመሪያውና የመጨረሻው፡ አልፋና አሜጋ ነው። ራእይ 1÷8። እግዚአብሔር ሁሉን የሚገዛ በሰማይና ምድር ሥልጣን ያለው ነው፤ ኢሳ. 40÷26። ጌታ ኢየሱስ በሰማይና ምድር ሥልጣን ሁሉ በእጁ የተሰጠው ነው። ማቴ. 28÷18። በግሪክ ብሉይ ኪዳን /ሰብትዋጅንት/ ጌታ የተባለው መጠሪያ በዕብራይስጥ «ያህዌ» ለተባለው የአምላክ ስም ትርጉም ነበር። በአዲስ ኪዳን ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በዚያው ስም «ጌታ» ተብሎ ተጠራ፡- ሮሜ 10÷9፤ 1ጢሞ. 6÷15።

ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ እንደ እግዚአብሔር በሥልጣን «እኔ... ነኝ» እያለ ተናገረ። ነቢያት ግን «እግዚአብሔር እንዲህ ይላል» እያሉ ተናገሩ።

በብሉይ ኪዳን እግዚአብሔር «እኔ ጋሻህ ነኝ» ዘፍ. 15÷1። «እነሆም እኔ ከአንተ ጋር ነኝ» ይላል። ዘፍ. 28÷15። እግዚአብሔር የበጎች እረኛ እንደሆነ ስለ ራሱ ይናገራል፡- ሕዝ. 34÷15። ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስም

እኔ የሕይወት እንጀራ ነኝ፡- ዮሐ. 6÷35።

እኔ መልካም እረኛ ነኝ ዮሐ. 10÷11-14።

እኔ ትንሣኤ ነኝ ዮሐ. 11÷25።

እኔ የወይን ግንድ ነኝ ዮሐ. 15+1:- እያለ በ1ኛ መደብ ስለ ራሱ ይናገራል። ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ግንም ከዚህ በፊት እግዚአብሔርን ባልጠራበት መንገድ፣ በቤተሰብ ልጅ አባቱን እንደሚጠራ አባ ብሎ ይጠራዋል። በሮሜ 9+5 ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ከሁሉ በላይ የሆነ አምላክ እንደሆነ ተጠቅሶአል፡- «...ከእነርሱም ክርስቶስ በሥጋ መጣ፣ እርሱም ከሁሉ በላይ ሆኖ ለዘላለም የተባረከ አምላክ ነው አሜን» በዕብ. 1+8 ስለጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ ሲናገር «ስለ ልጁ ግን፡- አምላክ ሆይ፣ ዙፋንህ እስከ ዘላለም ድረስ ይኖራል፤ የመንግሥትህ በትር የቅንነት በትር ነው...» ይላል። በዮሐ. 1+18 «መቼም ቢሆን እግዚአብሔርን ያየው አንድ ስንኳ የለም በአባቱ እቅፍ ያለ አንድ ልጁ እርሱ ተረከው» ይላል። ቲቶ 2+13 «የተባረከውን ተስፋችንን እርሱም የታላቁን የአምላካችንንና የመድኃኒታችንን የኢየሱስ ክርስቶስን ክብር መገለጥ እየጠበቅን...» ይላል። በዮሐ. 20+28 ተግስ ከሞት የተነሣውን ክርስቶስን «ጌታዬ አምላኬም» ብሎ ይጠራዋል። በ2ኛጥ. 1+1 ሐዋርያው ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስን ሲጠራ «በአምላካችንና በመድኃኒታችን በኢየሱስ ክርስቶስ ጽድቅ ካገኘነው ጋር የተካከለ የክብር እምነትን ላገኙ፡-» ይላል፡-

የጌታችን የኢየሱስ ክርስቶስ ስም በዕብራይስጥ የሹዋ ነው። ይህም የተመሠረተው «ዮ» ከተባለው ከያህዌ ምግባረ ቃልና «ሹዋ» /ሸኢ/ አዳኝ ወይም ረዳት ከሚል ግሥ ነው። ስለዚህ ኢየሱስ /የሹዋ/ ግለት ያህዌ /እግዚአብሔር/ አዳኝ ወይም ረዳኤ ግለት ነው።

ከዚህ በላይ ያየው ሁሉ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ አምላክ እንደሆነና ከእግዚአብሔር ጋር የባሕርይ አንድነት እንዳለው ነው። ከዚህ ቀጥለን ስለ መንፈስ ቅዱስ አምላክነት በመጠኑ እንመለከታለን።

የመንፈስ ቅዱስ አምላክነት።

መንፈስ ቅዱስ ከእግዚአብሔር የሚወጣና የሚላክ የእግዚአብሔር የራሱ መንፈስ ነው። በፍጥረት ጊዜ በውኃ ላይ እንደሰፈፈና እንደሠራ እናነባለን። ዘፍ. 1+2። የእግዚአብሔር የራሱ መንፈስ የሆነው መንፈስ ቅዱስ ከእግዚአብሔር ከራሱ ያነሰ ወይም ሌላ ነገር እንደሆነ እንዳናስብ ቃሉ ያስተምረናል። ቃሉ መንፈስ ቅዱስን «እርሱ» እያለ ይጠራል። ከዚህም በላይ «እግዚአብሔር» ብሎ ይጠራዋል። በሐዋ. 5÷3-4 ከሐናንያና ሰጺራ ከህደት በኋላ ሐዋርያው ጲጥርስ የሚከተለውን ይናገራል፤ «ሐናንያ ሆይ፥ መንፈስ ቅዱስን ታታልልና ከመሬቱ ሽያጭ ታስቀር ዘንድ ሰይጣን በልብህ ስለምን ሞላ? ሳትሸጠው የአንተ አልነበረምን? ይህን ነገር ስለምን በልብህ አስብህ? እግዚአብሔርን እንጂ ሰውን አልዋሸህም አለው።» ከዚሁ የምንረዳው መንፈስ ቅዱስን ግታለልና አለመታዘዝ እግዚአብሔርን ግታለልና አለመታዘዝ እንደሆነ ነው። መንፈስ ቅዱስ አምላክ ባይሆን ኖሮ ሐዋርያው እንደዚህ ለመናገር ባልቻለ ነበር።

ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በተናገረው ንግግር መንፈስ ቅዱስን በማይታዘዝና በሚሰድብ ሰው ላይ ምን ያክል አስፈሪ ፍርድ እንደሚደርስበት ሲገልጽ «ስለዚህ እላችኋለሁ፥ ኃጢአትና ሰድብ ሁሉ ለሰዎች ይሰረይላችዋል፥ ነገር ግን መንፈስ ቅዱስን ለሰደበ አይሰረይለትም። በሰው ልጅ ላይ ቃል የሚናገር ሁሉ ይሰረይለታል በመንፈስ ቅዱስ ላይ ግን የሚናገር ሁሉ በዚህ ዓለም ቢሆን ወይም በሚመጣው አይሰረይለትም» በማለት ገልጾአል። ግቴ. 12÷31-32።

ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ይህን ያክል አክብሮ የተናገረለት መንፈስ ቅዱስ፥ ከእግዚአብሔር ያነሰና

የማያስፈራ ቢሆን ነውን? ከዚህ ሁሉ መንፈስ ቅዱስ የእግዚአብሔር የራሱ መንፈስ እንደሆነና ከእግዚአብሔር ጋር የባሕርይ አንድነት እንዳለው እንረዳለን።

እግዚአብሔር አብ አምላክ ነው።

አብ ግለት «አባት» ግለት ነው። እግዚአብሔር አብ ስንል የጌታችን የኢየሱስ ክርስቶስ አባት ግለታችን ነው። ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ወደ አባቱ እየጸለየ ሲናገር «እውነተኛ አምላክ ብቻ የሆንህ አንተን የላክኸውንም ኢየሱስ ክርስቶስን ያውቁ ዘንድ ይህች የዘላለም ሕይወት ናት... አሁንም አባት ሆይ ዓለም፣ ሳይፈጠር በአንተ ዘንድ በነበረኝ ክብር አንተ በራስህ ዘንድ አክብረኝ» አለ። ዮሐ. 17፥3-5። ከላይ እንዳየነው ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ አምላክ ከሆነ እርሱን የላከው አባቱ አምላክ መሆኑ ግልጽ ነው። እግዚአብሔር አብ ከልጁ ከኢየሱስ ክርስቶስና ከመንፈስ ቅዱስ ጋር አንድ ባሕርይ አለው። አምላክነቱን በፈጣሪነቱ በከጋሊነቱ፡... ገልጾአል። በተጨማሪ የግዝተሉትን ተመልከት፡- ሮሜ 15፥6፤ 1ቆሮ. 15፥24፤ ኤፌ. 3፥14። የጌታችንን የኢየሱስ ክርስቶስን፤ የመንፈስ ቅዱስንና የእግዚአብሔር አብን አምላክነት ካየን ዘንድ በሦስቱ መካከል ያለው አንድነትና ግንኙነት እንዴት ያለ ነው?

ምዕራፍ ሁለት።

አንዱ አምላክ በሦስት አካላት ተገለጸ።

እኛ አንዱ አምላክ እግዚአብሔር፣ በአብ በወልድና በመንፈስ ቅዱስ፣ በሦስቱ አካላት እንደተገለጸና ለዘላለምም እንደሚኖር እናምናለን። አንዳንዶች አንዱ አምላክ በሦስት አካላት ለዘላለም እንደተገለጸና ለመረዳት ወይም ለመቀበል ባለመፍቀዳቸው አንዱን ብቻ ተቀብለው ሌሎችን ሁለቱን አካላት ከመለኮትነት ይሽራሉ። ሌሎች ደግሞ በአብ፤ በወልድና በመንፈስ ቅዱስ አምላክነት እያመኑ አንዱ አምላክ አንድነትና ልዩነት ባላቸው ሦስት አካላት እንደተገለጸ መቀበሉ ስለ ከበዳቸው የስም መለዋወጥ እንጂ አካሉስ አንድ ነው ብለው ያስተምራሉ።

የእግዚአብሔር ቃል፣ የአብ፣ የወልድና የመንፈስ ቅዱስን አንድነት እንደሚናገር ልዩነታቸውንም ይናገራል። ስለዚህ ሁለቱንም ገጽታዎች ጎን ለጎን አድርገን ግየት ተገቢያችን ነው። አንድ ሆኖ ሳለ በተለያዩ ሦስት አካላት መገለጽን የሚገልጽ ፍጹም የሆነ ምድራዊ ምሳሌ ባለመኖሩ አንዳንዶች «ልዩ ሦስት» ብለው ጠርተውታል። ስለዚህ እኛ በአብ በወልድና በመንፈስ ቅዱስ የተገለጸው አንድ አምላክ እንደሆነ እናምናለን። አብ ወልድና መንፈስ ቅዱስ አንድ መለኮት አላቸው። ሆኖም በመንፈስ ዓለም ሦስት አካላት /ግንኙነት/ አላቸው። በዚህ ምክንያት አብ፣ ወልድ አይደለም ወልድም አብ አይደለም። ወልድ መንፈስ ቅዱስም

አይደለም። መንፈስ ቅዱስም ወልድ አይደለም። አብ መንፈስ ቅዱስ አይደለም መንፈስ ቅዱስም አብ አይደለም። ስለዚህ በአካል ሦስት፣ በመለኮት ግን አንድ አምላክ፣ አንድ እግዚአብሔር፣ ብለን እናምናለን፤ እናስተምራለን።

የእግዚአብሔር ቃል ምስክርነት።

ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስና እግዚአብሔር አብ፡-

ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በወንጌላት ውስጥ በብዙ ሥፍራ እግዚአብሔር አባቱን ሲጠራ፣ ሲያነጋግርና ወደ እርሱ ሲጸልይ እናገኛለን። በግቴ. 11፥25-27 «በዚያን ጊዜ ኢየሱስ እንዲህ አለ፡ «የሰማይና የምድር ጌታ የሆንህ አባት ሆይ፣ ይህን ነገር ከጥበበኞችና ከአዋቂዎች ሰውረህ ለሕፃናት ስለገለጥህላቸው አመሰግንሃለሁ፤ አዎን፣ አባት ሆይ፣ ይህን ለማድረግ የአንተ በጎ ፈቃድ ሆኖአል። አባቴ ሁሉን ነገር ሰጥቶኛል፤ ከአብ በቀር ወልድን የሚያውቅ ግንም የለም። እንዲሁም ከወልድ በቀር አብን የሚያውቅ የለም፤ ግንም ወልድ ሊገልጥለት ካልፈቀደለት በቀር አብን ሊያውቅ አይችልም።» የሚለውን እናንባለን።

እነሆ በዚህ ሥፍራ «ሥጋ የሆነው ቃል» ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ፣ እግዚአብሔር አብን «አባት ሆይ ... አመሰግንሃለሁ የአንተ በጎ ፈቃድ ሆኖአል» እያለ በ2ኛ መደብ /አንተ/ እያለ ሲጠራውና ሲያመሰግንው እናያለን። እግዚአብሔር አብ ከራሱ የሚለይበት መንገድ ባይኖር ኖር እንዴት አባት ሆይ እያለ በ2ኛ መደብ ይጠራው ነበር? ይህ ንግግር ተናጋሪው ጌታ ኢየሱስ እንዳለ ሰሚውም እግዚአብሔር አብ እንዳለ ያስረዳናል። ከዚያ ቀጥሎ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ «አባቴ ሁሉን ነገር ሰጥቶኛል» ይላል። ሰጪ ካለ ተቀባይም አለ ማለት ነው። ጌታችን ኢየሱስ ሁሉን የተቀበለው ከሰጠው ከአባቱ

ነበር። ከዚህ ትዕይንት የምናየው የአንድ ሳይሆን የሁለት ግለት የአብና የወልድ መሆኑን፤ አንዱ ሰጪ ሌላው ደግሞ ተቀባይ ከመሆናቸው ልንገነዘብ እንችላለን። ምንም አብና ወልድ ሁለት ቢሆኑም አንድነት እንዳላቸው ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ «ከአብ በቀር ወልድን የሚያውቅ ግንም የለም» እንዲሁም ከወልድ በቀር አብን የሚያውቅ የለም፤ ግንም ወልድ ሊገልጥለት ካልፈቀደለት በቀር አብን ሊያውቅ አይችልም» ከሚለው እንረዳለን። አብን የምናውቀው ወደ እርሱም ልንደርስ የምንችለው በወልድ በኩል ነው። ይህ ግለት ግን ወልድ አብ ነው፤ አብም ወልድ ነው ግለት አይደለም።

በዮሐንስ ወንጌል 1፥1 «በመጀመሪያ ቃል ነበረ ቃልም በእግዚአብሔር ዘንድ ነበረ፤ ቃልም እግዚአብሔር ነበረ።... ቃልም ሥጋ ሆነ ጸጋንና እውነትንም ተመልቶ በእኛ አደረ» ይላል። ከዚህ ጥቅስ «ቃልም በእግዚአብሔር ዘንድ ነበረ፤» የሚለውና «ቃልም እግዚአብሔር ነበረ» የሚለው በአንድ በኩል የቃልን አምላክነት ሲገልጽ በሌላ በኩል ግን ቃል የራሱን ግንነት ሳይለቅ በእግዚአብሔር ዘንድ እንደነበረ ያስረዳናል። ዘንድ የሚለውን ቃል እንግሊዝኛው «With» ግሪኩ ደግሞ «Προς» ይለዋል። በየትኛውም ትርጉሙ ብንሄድ «ዘንድ» የሚለው ቃል የሚያሳየው ብቸኝነትን ሳይሆን በአንድ ነገር ላይ ተጠግቶ አብር መኖርን ነው። ወረድ ብሎ በዚህ ክፍል ዮሐንስ «ቃልም ሥጋ ሆነ፤ ጸጋንና እውነትንም ተመልቶ በእኛ አደረ» ካለ በኋላ «አንድ ልጅም ከአባቱ ዘንድ እንዳለው ከብር የሆነውን ከብሩን አየን» ይላል። ይህም የሚያሳየን ቃል የተባለው የእግዚአብሔር ልጅ ጌታ ኢየሱስ፤ በአባቱ ዘንድ የራሱ ግንነት /አካል/ እንዳለው ያሳያል። ይህም ሲሆን በመለኮት ወይም በአምላክነት በወልድና በአብ መካከል መለያየት እንደሌለ «ቃልም እግዚአብሔር ነበረ» በሚለው ቃል ያስረዳል።

ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ርአባቱ ዘንድ የራሱ ግንኙነት እንዳለውና በአካል ልዩነት እንዳለው እያመለከተ እንደሚከተለው ወደ አባቱ ይጸልያል። «አባት ሆይ፥ ዓለም ከመፈጠሩ በፊት ከአንተ ጋር በነበረኝ ክብር አሁንም በአንተ ዘንድ አክብረኝ»። ዮሐ. 17፥5።

በዚህ ሥፍራ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ገና የዓለም ፍጥረት ሁሉ ከመፈጠሩ በፊት ከአባቱ ከእግዚአብሔር ጋር በአንድ ክብር እንደሆነ ሲገልጽ እናያለን። በአባቱ ዘንድ የነበረው ክብር አሁንም በፊቱ ይታየዋል። ጌታችን የራሱን ግንኙነት ሳይተው፤ (ሳይለቅ) ከአባቱ ጋር ዓለም ከመፈጠሩ በፊት ከዘላለም ጀምሮ አብሮት እንደነበረ ያመለክታል።

ይህ አገላለጽ ሐዋርያው ጳውሎስ በፊልጵስዮስ ምዕራፍ 2 ስለ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ከገለጸው ጋር ተመሳሳይ ነው። «እርሱ በእግዚአብሔር መልክ ሲኖር ሳለ፥ ከእግዚአብሔር ጋር መተካከልን መቀማት እንደሚገባ ነገር አልቆጠረውም፤ ነገር ግን የባሪያን መልክ ወስዶ በምስሉም እንደሰው ተገኘ... በዚህ ምክንያት እግዚአብሔር ያለ ልክ ከፍ ከፍ አደረገው፤ ከስምም ሁሉ የሚበልጠውን ስም ሰጠው። ስለዚህ ለኢየሱስ ስም ክብር በሰማይና በምድር፥ ከምድርም በታች ያሉት ሁሉ በጉልበታቸው ይንበረከካሉ። በምላሳቸውም «ኢየሱስ ክርስቶስ በእርግጥ ጌታ ነው» ብለው በመመስከር ለእግዚአብሔር አብ ክብር ይሰጣሉ።

ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ «በእግዚአብሔር መልክ ሲኖር ሳለ» ወይም ከእግዚአብሔር ጋር እኩል የሚያደርገው የመለኮት ባሕርይ እያለው ራሱን ዝቅ አድርጎ ለመስቀል ሞት እንኳ ታዘዘ። በዚህ ምክንያት እግዚአብሔር አብ፥ ወደ ታች ዝቅ ያለውን ልጁን ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስን ወደ ላይ ከፍ ከፍ አደረገው፤ ከስም

ሁሉ የግንባራውን ስም ሰጠው። በዚህ ቃል በአብዮት በወልድ መካከል የተፈጸመውን ነገር እናገባለን። ራሱን ዝቅ አድርጎ ወደ ምድር የወረደው፣ በመስቀል ላይ ለመሞት ታዛዥ የሆነው ግንዛቤ? ቢባል ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ፣ እግዚአብሔር ወልድ መሆኑ ግልጽ ነው። በፈቃዱ ዝቅ ዝቅ ያለውን ልጁን ከፍ ከፍ ያደረገው ግንዛቤ? ቢባል እግዚአብሔር አብ መሆኑ ግልጽ ነው። ስለዚህ ከሰማይ ራሱን ዝቅ ዝቅ አድርጎ በመስቀል ላይ የሞተ እግዚአብሔር አብ ነው ብንል ቃሉ የማይለውን ግለታችንና፣ መሳሳታችን ነው።

ሐዋርያት በዚሁ መልክ የአብንና የልጁን /የወልድን/ አካላት ሳይደባልቁ ለየብቻቸው ሲጠሩና ሲጽፉ እናገኛቸዋለን። በሮጌ 6፥4 ሐዋርያው ጳውሎስ፥ «...ስለዚህ ክርስቶስ በአብ ክብር ከሞት እንደተነሣ፣ እኛም በአዲስ ሕይወት እንኖራለን» ይላል።

በሮጌ 15፥6፥ «እንዲሁም የጌታችን የኢየሱስ ክርስቶስ አባት የሆነውን አምላክ በአንድ ልብና በአንድ ቃል እንድታከብሩ ያድርጋችሁ» ይላል። በ1ቆሮ. 1፥3፥ «ከአባታችን ከእግዚአብሔርና ከጌታ ከኢየሱስ ክርስቶስ ጾጋና ሰላም ለእናንተ ይሁን» ይላል። በ1ቆሮ. 15፥28፥ «ሁሉ ነገር በክርስቶስ ሥልጣን ሥር ከሆነ በኋላ፣ እግዚአብሔር አብ በሁሉ ላይ ሥልጣን እንዲኖረው፣ ወልድ ራሱ ሁሉን ነገር በሥልጣኑ ሥር በአደረገለት በእግዚአብሔር አብ ሥልጣን ሥር ይሆናል» ይላል። 2ቆሮ. 1፥3፥ «የምሕረት አባትና የመጽናናት ሁሉ አምላክ ለሆነውና እንዲሁም የጌታችን የኢየሱስ ክርስቶስ አባት ለሆነው አምላክ ምስጋና ይሁን» ይላል። 2ቆሮ. 11፥31፥ «ለዘላለም የተመሰገነው የጌታችን የኢየሱስ ክርስቶስ አባት የሆነው አምላክ እንደግልጽ ያውቃል» ይላል።

በገላ. 1+1 ሐዋርያው ጳውሎስ በግን ሐዋርያ እንደሆነ ሲናገር፤ «በሰዎች ወይም በሰው አግካይነት ሳይሆን በኢየሱስ ክርስቶስና እርሱንም ከምት ባስነግው በእግዚአብሔር አብ ሐዋርያ ለመሆን የተመረጠ ጳውሎስ» በግለት ይገልጻል። በ1+4 ደግሞ፤ «ከዚህ ከክፉ ዓለም ያድነን ዘንድ አባታችን በሆነው በእግዚአብሔር ፈቃድ፤ ክርስቶስ ስለ ኃጢአታችን ራሱን አሳልፎ ሰጠ» ይላል። ገላ. 4+6 «የእግዚአብሔር ልጆች በመሆናችንም፤ እግዚአብሔር «አባባ» እያለ የሚጮኸውን የልጁን መንፈስ ወደ ልባችን ላከ» በኤፌ. 1+17 ሐዋርያው ጳውሎስ «የክብር አባት የጌታችን የኢየሱስ ክርስቶስ አምላክ እርሱን በግወቅ የጥበብንና የመገለጥን መንፈስ እንዲሰጣችሁ እለምናለሁ» ይላል። «የጌታችን የኢየሱስ ክርስቶስ አምላክ፤ የክብር አባት» ብሎ ሲጠራ ሐዋርያው እግዚአብሔር አብን ለይቶ መናገሩ ነው። በ2+18 ደግሞ «በእርሱ ሥራ ሁላችን በአንድ መንፈስ ወደ አብ መግባት አለንና» ይላል። «በእርሱ ሥራ» ሲል የክርስቶስን ሥራ ግለቱ ነው። ቱ. 2:13 ተመልከት። በክርስቶስ ሥራ ሁላችንም በአንድ መንፈስ ወደ አብ መግባት እንችላለን። በተጠቀሱት ሥፍራዎች ሐዋርያው አብንና ክርስቶስን ሳያደባልቅ መናገሩን እንገንዘብ።

በኤፌ. 5+20፤ ጸሎት እንኳን የሚደረገው በጌታችን በኢየሱስ ክርስቶስ ስም ወደ እግዚአብሔር አብ እንደሆነ እናያለን። «ሁልጊዜ ስለሁሉ በጌታችን በኢየሱስ ክርስቶስ ስም አምላካችንንና አባታችንን ስለሁሉ አመስግኑ» እዚህ ላይ «አምላካችንንና አባታችንን» ሲል እግዚአብሔር አብን ግለቱ ነው። ሌላው ትርጉም «በጌታችን በኢየሱስ ክርስቶስ ስም ስለሁሉ ነገር እግዚአብሔር አብን ዘወትር አመስግኑ» ይላል። በቂላ. 3+17 እንደገና ለእግዚአብሔር አብ

በጌታችን በኢየሱስ ክርስቶስ በኩል ምስጋና ሲያቀርብ እናያለን። «እግዚአብሔር አብን በእርሱ እያመሰገናችሁ፥ በቃል ቢሆን ወይም በሥራ የምታደርጉትን ሁሉ በጌታ በኢየሱስ ስም አድርጉት።» ሌላው ትርጉም «በኢየሱስ አማካይነት እግዚአብሔር አብን እያመሰገናችሁ በቃልም ሆነ በሥራ የምታደርጉትን ሁሉ በጌታ በኢየሱስ ስም አድርጉት» ይላል /እንግሊዝኛ ትርጉሞችንም ተመልከት/። ምስጋናው የሚቀርበው በጌታ በኢየሱስ ክርስቶስ በኩል ለእግዚአብሔር አብ ነው። እንደገና የሁለቱ ግንኙነት አልተደባለቀም።

ሐዋርያው ዮሐንስም በመልእክቶቹ የእግዚአብሔር አብንና የወልድን ግንኙነት ሳያደባልቅና ሳያጠፋ ይናገራል። 1ዮሐ. 1፥3 በጌታችን በኢየሱስ ክርስቶስ በኩል ከእግዚአብሔር ጋር ስለሚኖረን አንድነት ሲጽፍ «ኅብረታችንም ከአባት ጋር ከልጁም ከኢየሱስ ክርስቶስ ጋር ነው» በማለት የምንተባበረው ከአብና ከወልድ ጋር መሆኑን አንድ በአንድ እየጠራቸው ይገልጻል። በ1ዮሐ. 2፥1-2 ደግሞ፥ «ልጆቼ ሆይ፥ ኃጢአትን እንዳታደርጉ ይህን እጽፍላችኋለሁ። ግንም ኃጢአትን ቢያደርግ ከአብ ዘንድ ጠበቃ አለን እርሱም ጻድቅ የሆነ ኢየሱስ ክርስቶስ ነው» ይላል። በዚህ ላይ ጠበቃ የሚለው አብን ሳይሆን ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስን መሆኑን ልብ እንድናደርግ ይገባናል። ሐዋርያው አብን እንደሰሟ ወይም ፈራጅ፥ ጌታ ኢየሱስን ደግሞ በፊቱ እንደሚቆም ጠበቃ አድርጎ ይናገራል። ያለሰሟ ወይም አድማጭ ጠበቃ ሊኖር አይችልም። ከዚህ ሁሉ የምናየው ሐዋርያው አብንና ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስን ግንኙነታቸውን /አካላቸውን/ እንዳልደባለቀ ነው። የየብቻ ሥራቸውን ይዘረዝራል።

በሌላ በኩል ደግሞ በወልድና በአብ መካከል ያለው የአካል /የግንኙነት/ ልዩነት ሳይፋለስ በሁለቱ መካከል ፍጹም አንድነት እንዳለ እናያለን። 1ዮሐ. 2፥22

«ክርስቶስ አይደለም ብሎ ኢየሱስን ከጊክድ በቀር ውሸተኛው ግን ነው? አብንና ወልድን የጊክድ ይህ የክርስቶስ ተቃዋሚ ነው» ወልድን የጊክድ ሁሉ አብ እንኳ የለውም! በወልድ የሚታመን አብ ደግሞ አለው» ይላል»

ሐዋርያው በዚህ ሥፍራ አብ! ወልድ ነው» ወልድ ደግሞ አብ ነው ሲል አናየውም» ነገር ግን አብና ወልድ እያለ ሁለቱን «እና» በተባለ መስተጻምር እያጣመረ ሲጠራቸው እናያለን» ምንም እንኳ የራሳቸው ግንኙነት ናርአቸው የአካል ልዩነት ቢኖራቸውም አብ ያለወልድ ወልድም ያለአብ አይኖርም» በዚህ ምክንያት አብን አውቃለሁ የግላ በወልድ በኩል እንዲያውቀው ያስፈልጋል» በወልድ የሚታመን አብ ደግሞ አለው» አብና ወልድ የተለያዩ ግንኙነት ቢኖራቸው የተለያዩ መለኮታዊ ህልውና የላቸውም» ሐዋርያው ሁለቱ! በህልውና በሐሳብ በፈቃድና በመለኮት በለግይለያዩ በወልድ የሚታመን በተጨማሪ አብም አለው ይላል እንጂ የአብንና የወልድን ግንኙነት አጥፍቶ ወልድ አብ ነው ብሎ ወልድ ነው የግላ ሐሳብ የለውም»

ራእይ 1+6 «ለወደደን ከኃጢአታችንም በደሙ ላጠበን መንግሥትም ለአምላኩና ለአባቱም ካህናት እንድንሆን ሳደረገ ለእርሱ ከዘላለም እስከ ዘላለም ድረስ ክብርና ኃይል ይሁን አሜን» ይላል» እነሆ የሐንስ በዚህ ሥፍራ ክብርና ምስጋናውን የሚሰጠው ለወደደን ከኃጢአታችንም በደሙ ላጠበን ለጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ ነው» ምስጋና የሚሰጠው ደግሞ በአባቱ መንግሥት ለግገልገል ስለጠራን ነው ይላል» ጌታ ኢየሱስንና አባቱን እግዚአብሔር አብን አላደባለቀም»

በራእይ 3+21 ደግሞ ከሞት የተነሣው ጌታ ኢየሱስ ግንኙነቱን ከአባቱ በመለየት አባቱን በተለይ ሲጠራው እናያለን» «እነሆ በደጅ ቆሜ አንኳኳለሁ... እኔ

ደግሞ ድል እንደነግሁ ከአባቴም ጋር በዙፋኑ ላይ እንደተቀመጠሁ ድል ለነግሁ ከእኔ ጋር በዙፋኔ ላይ ይቀመጥ ዘንድ እሰጠዋለሁ።» «ከአባቴም ጋር በዙፋኑ» የሚለው ሐረግ ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ ራሱን እግዚአብሔር አብ እንደሆነ እንደግይቆጥር፣ ራሱን ለይቶ ከእግዚአብሔር አብ ጋር እንዳለ እንሚቆጥር በግልጽ ያሳየናል። ከሞት ከተነሣ በኋላ መናገሩ ጌታችን እግዚአብሔርን አብ ብሎ የሚጠራው በዚህ ምድር ብቻ ሳይሆን በሰማይም እንደሆነ ያሳየናል።

እዚህ ላይ ቆም ብለን በዮሐንስ ወንጌል ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ከተግስና ከፊልጶስ ጋር የተለዋወጠውን ንግግር ብንመለከት መልካም ነው። «...እኔ መንገድና እውነት ሕይወትም ነኝ በእኔ በቀር ወደ አብ የሚመጣ የለም እኔን ብታውቁኝ አባቴን ደግሞ ባወቃችሁ ነበር። ከአሁንም ጀምራችሁ ታውቁታላችሁ አይታችሁትማል አለው። ፊልጶስ ጌታ ሆይ አብን አሳየንና ይበቃናል አለው። ኢየሱስም አለው፡- አንተ ፊልጶስ፣ ይህን ያህል ዘመን ከእናንተ ጋር ስኖር አታውቀኝምን? እኔን ያየ አብን አይቶአል! እንዴትስ አንተ አብን አሳየን ትላለህ? እኔ በአብ እንዳለሁ አብም በእኔ እንዳለ አታምንምን? እኔ የምነግራችሁን ቃል ከራሴ አልናገረውም ነገር ግን በእኔ የሚኖረው አብ እርሱ ሥራውን ይሠራል። እኔ በአብ እንዳለሁ አብም በእኔ እንዳለ እመኑኝ! ባይሆንስ ስለራሱ ስለሥራው እመኑኝ።» ዮሐ. 14፥6-11።

በዚህ ክፍል በክርስቶስ አግካይነት ወደ አብ መድረስ እንደሚቻል፣ ክርስቶስንም ግወቅና ግዩት አብን ወደ ግወቅና ግዩት እንደሚያደርስ እንረዳለን። ጌታችን ፊልጶስ አብን አሳየን ብሎ ለጠየቀው ጥያቄ «እኔን ያየ አብን አይቷል።» ብሎ ሲመልስ እናያለን። ይኸንን ሲል ጌታ፣ እኔ አብ ነኝ፣ አብ የተባለ ከኔ በስተቀር ሌላ የለም ግለቱ እንዳልሆነ በሚቀጥሉት ተጥሮች አብራርቷል።

ጌታ ወዲያው በመቀጠል «እኔ በአብ እንዳለሁ አብም
 በእኔ እንዳለ አታምንም?» ሲል እናገኘዋለን። ስለዚህ
 እኔን ያየ አብን አይቷል ያለበት ምክንያት እርሱ በአብ
 ስላለና አብም በእርሱ ስላለ ነው። ይህም የሁለቱን
 የግይለያይ የመለኮት አንድነት /ውህደት/ ያሳየናል እንጂ
 አብና ወልድ ለየቅል የራሳቸው ግንኙነት የላቸውም ግለት
 አይደለም። በግይለያይ አንድነት አንዱ በሌላው፣ ሌላው
 ደግሞ በአንዱ ሲኖር፣ አንዱ ግንኙነቱን ትቶ ሌላውን ሆነ
 ግለት ሳይሆን፣ ግንኙነቱን ሳይለቅ ከሌላው ጋር
 በግይለያይ አንድነት ተጣመረ፣ ኖረ፣ ግለት ነው።
 በመቀጠል ጌታችን ራሱን ለይቶ በ1ኛ መደብ «እኔ»
 እያለ ዘወትር በእርሱ ያለውን አባቱን «እርሱ» እያለ
 በግመልከት በ3ኛ መደብ ይናገራል። ከዚህም በላይ
 የግረያስተላልፈው መልእክት የራሱ ሳይሆን ከአብ
 የተተበለው እንደሆነና በእርሱ የግረያረው እግዚአብሔር
 አብ ሥራውን እንደግራ ይናገራል። /በተጨማሪ የሐ.
 12፡49 ተመልከት/

አብ ከእርሱ ጋር ስላለ ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ በሌላ
 ሥፍራ «ብቻዬን» አይደለሁም፣ የግመስከርልኝ አለተ
 የግረያከብረኝም አለ ብሎ ሲናገር እናገኘዋለን። በየሐ.
 8፡16-17 ጌታ «የላከኝ አብ ከእኔ ጋር ነው እንጂ
 ብቻዬን አይደለሁምና እኔ ብፈርድ እውነት ነው። የሁለት
 ሰዎችም ምስክርነት እውነት እንደሆነ በሕጋችሁ
 ተጽፎአል። ስለ ራሴ የምመስከር እኔ ነኝ፣ የላከኝም አብ
 ስለእኔ ይመስከራል» ይላል። ጌታ እዚህ ላይ ብቻዬን
 አይደለሁም ግለት ብቻ ሳይሆን፣ ራሱን አንድ፣ አባቱን
 ደግሞ ሁለት ብሎ በመቁጠር «የሁለት ሰዎችም
 ምስክርነት እውነት እንደሆነ በሕጋችሁ ተጽፎአል» ብሎ
 ሲናገር እናያለን። ስለዚህ ጌታ «እኔን ያየ አብን አየ»
 «እኔና አብ አንድ ነን» ብሎ መናገሩ፣ አብ በእርሱ፣
 እርሱም በአብ በግይለያይ ዘላለግፒ የመለኮት አንድነት

መኖራቸውን እንጂ የራሱን ግንኙነት ወይም የአብን ግንኙነት /አካል/ ለመካድ እንዳልሆነ ከላይ እርሱ ከተናገረው ለመረዳት እንችላለን። አብ ያለ ወልድ ወልድም ያለ አብ አይኖርም። በሌላ አነጋገር ቃሉ እንደሚለው አብ በወልድ፣ ወልድም በአብ ይኖራል። ይህም በባሕርይና በመለኮት የማይለያይ አንድነትን ያሳየናል። ይህ ግለት ግን ወልድ አብ ነው። አብም ወልድ ነው ግለት አይደለም።

ከዚህ በተጨማሪ በአብና በወልድ መካከል ስላለው ልዩነት የሚያስረዱ፣ የእርስ በርስ ግንኙነትም የሚያንጸባርቁ ቃላትና ሐረጎች አሉ። ከእነርሱም ውስጥ ጥቂቶቹ የሚከተሉት ናቸው፡-

ሀ. መላክ፡- አብ ላኪ ወልድ ደግሞ ተላኪ ነው። «ይህ የእግዚአብሔር ሥራ እርሱ በላከው እንድታምኑ ነው» ዮሐ. 6+29። «የእኔስ መብል የላከኝን ፈቃድ አደርግ ዘንድ ሥራውንም እረጽም ዘንድ ነው።» ዮሐ. 4+34።

ለ. መስጠት፡- አብ ሰጪ፣ ወልድ ደግሞ ተቀባይ ነው። «አባት ልጄን ይወዳል ሁሉንም በእጁ ሰጥቶታል» ዮሐ. 3+35። «የሰጠኝ አባቴ ከሁሉ ይበልጣል» ዮሐ. 10+29። «እኔ ከራሴ አልተናገርሁምና ነገር ግን የላከኝ አብ እርሱ የምለውን የምናገረውንም ትእዛዝ ሰጠኝ» ዮሐ. 12+49።

ሐ. ግክበር፡- ጌታ ኢየሱስ አባቴን ያከብራል፤ አባቴም እርሱን ያከብረዋል። «...ነገር ግን አባቴን አከብራለሁ እናንተም ታዋርዱኛላችሁ። እኔ ግን የራሴን ክብር አልረከም፤ የሚረከም የሚረከም

አለ»» ዮሐ. 8+49-50» «...እኔ ራሴን ባከብር ከብረ ከንቱ ነው-1 የሚያከብረኝ እናንተ አምላካችን የምትሉት አባቴ ነው» ዮሐ. 8+54»

መ. መውደድ:- አብ ወልድን ይወዳል፤ ወልድም አብን ይወዳል» «አባት ልጁን ይወዳል ሁሉንም በእጁ ሰጥቶታል» ዮሐ. 3+35» «አብ ወልድን ይወዳልና የሚያደርገውንም ሁሉ ያሳየዋል»» ዮሐ. 5+20፤ ዮሐ. 10+17፤ ዮሐ. 4+34»

ሠ. መሄድ:- ኢየሱስ ከአብ ዘንድ እንደ መጣ፥ ወደ አብ ተመልሶ ሄደ» «እኔ ወደ አብ እሄዳለሁና አብም ስለ ወልድ እንዲከበር በሰሜ የምትለምኑትን ሁሉ አደርገዋለሁ» ዮሐ. 14+13» «እኔ እሄዳለሁ ወደ እናንተም እመጣለሁ እንዳልጓችሁ ሰማችሁ» የምትወዱኝስ ብትሆኑ ከእኔ አብ ይበልጣልና ወደ አብ በመሄዴ ደስ ባላችሁ ነበር»» ዮሐ. 14+28»

ረ. ግስነግት:- እግዚአብሔር አብ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስን ከሙታን አስነግ:- «እናንተ ግን ቅዱሱን ጻድቁንም ከዳችሁ ነፍስ ገዳዩን ሰው ይሰጣችሁ ዘንድ ለመናችሁ፥ የሕይወትንም ራስ ገደላችሁት፤ እርሱን ግን እግዚአብሔር ከሙታን አስነግው፥ ለዚህም ነገር እኛ ምስክሮች ነን»» ዮሐ. 3+14-15» «በኢየሱስ ክርስቶስ ከሙታንም ባነግው በእግዚአብሔር አብ ሐዋርያ የሆነ እንጂ ከሰዎች ወይም በሰው ያልሆነ ጳውሎስ» ገላ. 1+1» «ለሕያውና ለእውነተኛ አምላክም ታገለገሉ

ዘንድ፡ ከሙታንም ያስነገውን ልጅን እርሱንም
ኢየሱስን ... ትጠብቁ ዘንድ» 1ተሰ. 1፡10»

ምንም እንኳን እስካሁን የጠቀስናቸው ክፍሎች የአብ
ግንነት /አካል/ ሌላ፡ የወልድ ደግሞ ሌላ እንደሆነ
እያንጸባረቁ በሁለቱ አካላት መካከል የተሠራውን ሥራና
ገንኙነት ቢያመለክቱም ሁለት አግልክት ወይም ሁለት
እግዚአብሔርች አንልም። ይኸንን እንዳንል ጌታችን
ኢየሱስ ክርስቶስ አግዶአል። «እኔና አብ አንድ ነን»
«እኔ በአብ፤ አብም በእኔ እንዳለ አታምኑምን? ካለው
ቃሉ ሁለቱ የሥላሴ አካላት በግደለያይ የመለኮት
አንድነት እንደሚኖሩ ለመረዳት እንችላለን። ሐዋርያው
ዮሐንስ ይኸንን የአካል ልዩነትና የመለኮት አንድነት
«በመጀመሪያ ቃል ነበረ፡ ቃልም በእግዚአብሔር ዘንድ
ነበረ፤ ቃልም እግዚአብሔር ነበረ» በግለት ገልጾታል።

ከላይ እንዳየነው ምንም እንኳን ሁለት «አካላት»
ቢባሉም በቦታና በጊዜ የተወሰኑ ግዙፍ አካላት
አይደሉም።

እስካሁን ድረስ በአብና በወልድ መካከል ያለውን
የአካል ልዩነትና የመለኮት አንድነት ስንመለከት
ቆይተናል። መንፈስ ቅዱስስ ግን ነው? ከአብና ከወልድ
ጋር ያለው ገንኙነትስ እንዴት ነው?

እግዚአብሔር መንፈስ ቅዱስ።

ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ከእግዚአብሔር አብ የወጣ
የእግዚአብሔር ቃል እንደሆነ ሁሉ መንፈስ ቅዱስም
ከእግዚአብሔር የወጣ የኃያሉ እግዚአብሔር መንፈስ
ነው። መጽሐፍ ቅዱስ /አዲስ ኪዳን/ ጌታችን ኢየሱስ
ክርስቶስን የእግዚአብሔር ልጅ ይለዋል። ይኸውም ዓለም
ከመፈጠሩ አስቀድሞ በቃልነት ከእግዚአብሔር አብ
ዘንድ ስለነበረ እንጂ ድኅረ ዓለም ከድንገል ግርያም

ሰለተወለደ ብቻ አይደለም። ስለዚህም የሐንሰ «አንድ ልጅም ከአባቱ ዘንድ እንዳለው ከብር የሆነውን ከብሩን አየን» ይላል። የሐ. 1+14። ደግሞም ጌታችን «አሁንም አባት ሆይ፤ ዓለም ሳይፈጠር በአንተ ዘንድ በነበረኝ ከብር አንተ በራስህ ዘንድ አክብረኝ» ይላል። የሐ. 17+5። መንፈስ ቅዱስም እንደዚሁ በአብና ወልድ መንፈስነት ከዘላለም ጀምሮ በእግዚአብሔር ዘንድ ነበረ እንጂ በኋላ የተገኘ ወይም የተፈጠረ አይደለም። እግዚአብሔር ያለ ቃል እንዳልኖረ ያለመንፈሱም አልኖረም። በእግዚአብሔር ዘንድ ግለት በባሕርይ ከርሱ ያነሰ ሌላ ባዕድ አይኖርም። ከርሱ ያነሱ ቢኖሩ ከመለኮታዊ ባሕርይ ተካፋይነት የሌላቸው ፍጡራት ብቻ ናቸው። መንፈስ ቅዱስ ግን የእግዚአብሔር የራሱ መንፈስ ስለሆነ እግዚአብሔር ነው። ስለሆነም በአምላክ ሥራ ሁሉ የመንፈስ ቅዱስ ሥራም ቢታይ እናያለን።

መንፈስ ቅዱስ ፈጣሪ ነው፡- ዘፍ. 1+1-2። «በመጀመሪያ እግዚአብሔር ሰማይንና ምድርን ፈጠረ። ምድርም ባዶ ነበረች አንዳችም አልነበረባትም፤ ዉለማም በጥልቁ ላይ ነበረ፤ የእግዚአብሔርም መንፈስ በውኃ ላይ ሰፍሮ ነበር»።

የእግዚአብሔር መንፈስ በሥፍራ ሁሉ አለ። የማይወሰን ነው። የእግዚአብሔር ዐይኖች በሥፍራ ሁሉ እንደሚገኙ ሁሉ መንፈስ ቅዱስም የእግዚአብሔር መንፈስ ስለሆነ በሁሉም ሥፍራ ይገኛል። ስለዚህም የልብን ሐሳብ ከሚመረምር ከመንፈስ ቅዱስ ግንም ሊያመልጥ ወይም ሊደበት አይችልም። መዝሙረኛው ዳዊት «ከመንፈስህ ወዴት እሄዳለሁ? ከፈትህስ ወዴት እሸሻለሁ? ወደ ሰማይ ብወጣ፤ አንተ በዚያ ነህ፤ ወደ ሲኦልም ብወርድ በዚያ አለህ...» ብሎ የተናገረው በዚህ ምክንያት ነው። መዝ. 138(139)+7-10። የእግዚአብሔር መንፈስ ነቢያትን ልዩ ልዩ ሥራ

እንዲሠሩ አንቀሳቀሳቸው ኃይልንም ሰጣቸው። እነዚያት በእግዚአብሔር መንፈስ ተመርተው ተናገሩ፣ ጻፉ። በነቢያትና በሐዋርያት በኩል በመንፈስ ቅዱስ መሪነት የተጻፈውን ቃል «የእግዚአብሔር ቃል» ብለን የተቀበልነውና የምናምነው መንፈስ ቅዱስ የእግዚአብሔር መንፈስ በመሆኑ ራሱ አምላክ ስለሆነ ነው። መንፈስ ቅዱስ ከእግዚአብሔር በታች ከሆነ፣ በእርሱ መሪነት የተሰጠውን ቃል የዘላለግጧል አምላክ ቃል ነው ብሎ ለማመን የማይቻል ነው። አሁን ግን /ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ፣ ሐዋርያትና ቤተ ክርስቲያን ሁሉ/ በመንፈስ ቅዱስ መሪነት በነቢያት የተነገረው ቃል ያለ ፕሮፕሮ የእግዚአብሔር ቃል በመሆኑ የእምነታቸው መሠረት አድርገው ተቀብለዋል። ስለዚህ የመንፈስ ቅዱስን አምላክነት መካድ በእርሱ መሪነት የተጻፈው ቃል /መጽሐፍ ቅዱስ/ የእግዚአብሔር ቃል እንዳልሆነ ከማሰብ ጋር አንድ ነው። የመንፈስ ቅዱስን መለኮትነት መካድ ጨርሶ እግዚአብሔርን ከመካድ ጋር አንድ ነው። ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ደግሞ በወንጌል፣ በእግዚአብሔር መንፈስ ሥራ፣ የእግዚአብሔር መንግሥት ወደዚህ ምድር እንደ ደረሰችና እንደገባች ይናገራል። «እኔ ግን በእግዚአብሔር መንፈስ አጋንንትን የማወጣ ከሆንሁ፣ እንግዲህ የእግዚአብሔር መንግሥት ወደ እናንተ ደርሳለች» ማቴ. 12+28።

ቀደም ብለን እንዳየነው መንፈስ ቅዱስን ማታለል እግዚአብሔርን ማታለል ነው። ሐዋርያው ዲፕሮስ ሐናንያና ሰጲራ በዋሹ ጊዜ የተናገረው ቃል ይሸንን ያስረዳናል። በሐዋ. 5+3-4 «ዲፕሮስም፡- ሐናንያ ሆይ መንፈስ ቅዱስን ቻታልልና ከመሪቱ ሽያጭ ታስቀር ዘንድ ሰይጣን በልብህ ስለምን ሞላ? ሳትሸጠው የአንተ አልነበረምን? ይህን ነገር ስለምን በልብህ አሰብህ? እግዚአብሔርን እንጂ ሰውን አልዋሸህም አለው።» እነሆ

ከዚህ እንደምናየው ሐዋርያው በመጀመሪያው «መንፈስ ቅዱስን አታለልህ» ብሎ እየወቀሰው ቀጠል አድርጎ ደግሞ «እግዚአብሔርን እንጂ ሰውን አልዋሸህም» በማለት ይደመድማል። መንፈስ ቅዱስ አምላክ ባይሆን ኖሮ ሐዋርያው መንፈስ ቅዱስን ግታለል እግዚአብሔርን መዋሸት ነው ባላለ ሃሳብ።

መንፈስ ቅዱስ የማይታይ መለኮታዊ ኃይል ብቻ ባይሆን የራሱ ግንኙነትና አካል ያለው ነው፡- የራሱ ግንኙነትና አካል ስላለው መንፈስ ቅዱስ፡-

ሀ. ያስተምራል፡- «አብ በሰሜ የግላከው ገን መንፈስ ቅዱስ የሆነው አጽናኝ እርሱ ሁሉን ያስተምራችኋል» ዮሐ. 14+26

ለ. ያሳስባል፡- ዮሐ. 14+26

ሐ. ይመሰክራል፡- /ስለ ክርስቶስ/ ዮሐ. 15+26

መ. ይመራል፡- ዮሐ. 16+13

ሠ. ይወቅሳል፡- ዮሐ. 16+8

ረ. ያዝናል፡- ኤፌ. 4+30

ሰ. ያጽናናል፡- ዮሐ. 16+7

ሸ. ይማልዳል ርሜ 8+26

ቀ. ለአገልግሎት ይጠራል፡- ዮሐዋ. 13+2

በ. የራሱ ፈቃድ አለው፡- 1ቆሮ. 12+11 «ይህን ሁሉ ገን ያ አንዱ መንፈስ እንደሚፈቅድ ለእያንዳንዱ ለብቻው እያካፈለ ያደርጋል»

ተ. ዕውቀት አለው፡- 1ቆሮ. 2+10-11

ከላይ የተዘረዘሩትን ተግባራት የራሱ ግንኙነት የሌለው ኃይል ብቻ የሆነ ነገር ያከናውናል ብሎ ግሰብ የታሉን

ቀጥተኛ ትርጉም አለመተበል ይሆናል። ግን ሰው ቢሆን ግስተግር፣ ግሳሰብ፣ ግጽናናት፣ መግለጽ፣ መውቀስ ወዘተ የሚችል፣ የራሱ ችሎታና ፈቃድ ያለው ሙሉ አካል መሆኑን መገንዘብ አያትተውም።

መንፈስ ቅዱስ ከእግዚአብሔር ጋር አንድ እንደሆነና የእግዚአብሔር የራሱ ባሕርይ እንዳለው ሌሎች የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍሎችም ያሳያሉ።

1. እግዚአብሔር አብ እውነተኛ ነው፡- ዮሐ. 17+3። ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስም «መንገድ፣ እውነትና ሕይወት» ነው። ዮሐ. 14+6። መንፈስ ቅዱስ ደግሞ «የእውነት መንፈስ ነው» ዮሐ. 15+26፤ ዮሐ. 16+13።
2. እግዚአብሔር አብ ቅዱስ ነው። ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስም ቅዱስ ነው። ሉቃ. 1+35። መንፈስ ቅዱስም ተዳሽ ነው። 1ቆሮ. 6+11።
3. መንፈስ ቅዱስ ወደ ሰው ልብ ቢገባ ሰው የእግዚአብሔር ቤተ መቅደስ ይሆናል። «የእግዚአብሔር ቤተ መቅደስ እንደ ሆናችሁ የእግዚአብሔርም መንፈስ እንዲኖርባችሁ አታውቁምን? ግንም የእግዚአብሔርን ቤተ መቅደስ ቢያፈርስ እግዚአብሔር እርሱን ያፈርሰዋል፤ የእግዚአብሔር ቤተ መቅደስ ቅዱስ ነውና ያውም እናንተ ናችሁ» 1ቆሮ. 3+16-17። ከዚህ ቃል በመንፈስ ቅዱስና በእግዚአብሔር መካከል የባሕርይ አንድነትና እኩልነት እንዳለ እንረዳለን። መንፈስ ቅዱስ ያለ እግዚአብሔር፤ እግዚአብሔር ደግሞ ያለ መንፈሱ የሚኖርበት ጊዜና ቦታ የለም። የመንፈሱ መኖሪያ በሆነ ቦታ እዚያ እግዚአብሔር አለ። 1ተሰ. 4+8። ተመልከት።

4. የመንፈስ ቅዱስ ዋናው ፍሬ ፍቅር ነው። ገላ. 5+22። እግዚአብሔር ራሱ ፍቅር ነው። «ፍቅር የሌለው እግዚአብሔርንም አያውቅም እግዚአብሔር ፍቅር ነውና» 1ዮሐ. 4+8። ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ «እኔ እንደ ወደድኋችሁ እርስ በርሳችሁ ትዋደዱ ዘንድ ትእዛዜ ይህች ናት» ነፍሱን ስለ ወዳጀቼ ከመስጠት ይልቅ ከዚህ የሚበልጥ ፍቅር ለማንም የለውም» ዮሐ. 15+12-13 «እርስ በርሳችሁ ፍቅር ቢኖራችሁ ሰዎች ደቀ መዛሙርቱ እንደሆናችሁ ያውቃሉ» ብሎም አስተግረ። ዮሐ. 13+35።

ከእነዚህና እነዚህን ከመሳሰሉት ክፍሎች መንፈስ ቅዱስ በባሕርዩ እግዚአብሔር እንደሆነና፣ ለእግዚአብሔር አሉ ተብለው የሚነገሩ፣ እንደ ቅድስና፣ ፍቅር፣ ቸርነት፣ ኃያልነት፣ ክብር ወዘተ የመሳሰሉ ባሕርያት ሁሉ የመንፈስ ቅዱስም ገንዘብ እንደሆኑ እንረዳለን።

ቀደም ብለን በእግዚአብሔር አብና በጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ መካከል ያለውን ግንኙነት አይተናል። አሁን ደግሞ መንፈስ ቅዱስ ከሁለቱም ጋር ያለውን ግንኙነት እናያለን። በመጀመሪያ መንፈስ ቅዱስ ከጌታችን ከኢየሱስ ክርስቶስ ጋር ያለውን ግንኙነት እናያለን።

መንፈስ ቅዱስና ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ።

በዮሐ. 15+26-27፣ «ዳሩ ግን እኔ ከአብ ዘንድ የምልከላችሁ አጽናኝ እርሱም ከአብ የሚወጣ የእውነት መንፈስ በመጣ ጊዜ እርሱ ስለ እኔ ይመስክራል! ...» ይላል። «የምልከላችሁ» የሚል ቃል ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ላኪ፣ መንፈስ ቅዱስ ደግሞ ተላኪ እንደሆነ ያስረዳናል። ጌታችን መንፈስ ቅዱስን የሚልከው ከአብ ዘንድ እንደሆነ መግለጹ የመንፈስ ቅዱስ ምንጭ

እግዚአብሔር አብ መሆኑን ያሳየናል። በተጨማሪ «ከአብ
የሚወጣ» ብሎ ይጠራዋል። «ከ» መነሻን የሚያሳይ
እንደመሆኑ አብ የመንፈስ ቅዱስ መነሻ ነው። ጌታችን
ኢየሱስ ክርስቶስ በአብ ዘንድ እንደነበረና ከእርሱም
ተነሥቶ እንደመጣ፣ መንፈስ ቅዱስም በአብ ዘንድ
እንደነበረና ከእርሱ ወጥቶ እንደመጣ እናያለን።

ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ስለመንፈስ ቅዱስ በዚህ
ክፍል ሲናገር «እርሱ ስለ እኔ ይመስክራል» ይላል።
ጌታችን መንፈስ ቅዱስን «እርሱ» ብሎ በምስተኛ መደብ
ከጠራው፣ መንፈስ ቅዱስ የራሱ ግንኙነት /አካል/
እንዳለው ያስረዳል። ከዚህም በላይ «እርሱ ስለ እኔ
ይመስክራል» ይላል። ከላይ እንዳየነው መንፈስ ቅዱስ
ስለጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ የሚመስክር ከሆነ፣ መስካሪም፣
የሚመስክርለትም ሁለቱም አሉ ግለት ነው። ጌታችን
መንፈስ ቅዱስን «እርሱ» ብሎ እየጠራው ራሱን ደግሞ
«ስለ እኔ» ብሎ ለይቶ ይጠራል።

በዮሐንስ ወንጌል 14፥15-17 ደግሞ «... እኔም
አብን እለምናለሁ ለዘላለምም ከእናንተ ጋር እንዲኖር ሌላ
አጽናኝ ይሰጣችኋል፤ እርሱም ዓለም የግያየውና
የግያውቀው ስለሆነ ሊቀበለው የግይቻለው የእውነት
መንፈስ ነው» ይላል። ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በሌላ
ሥፍራ፣ እግዚአብሔር ለርሱ የሰጣቸውን ሰዎች በደንብ
እንደተንከባከባቸውና እንደጠበቃቸው ይናገራል።
ከዚህም በላይ ኀዘናቸውና የልባቸው ጭንቀት ተሰምቶት
አይዞአችሁ፣ «ወላጆች እንደ ሌላቸው ልጆች
አልተዋችሁም...» እያለ እንዳጽናናቸው እናውቃለን።
በዚህ ሥፍራ ልክ እንደ እርሱ የሆነ ሌላ አጽናኝ፣ አብ
ለተከታዮቹ እንደሚሰጥ ይናገራል። ይህም «ሌላ
አጽናኝ» ብሎ ጌታ የጠራው በግሪክ ቋንቋ አራቅሊጦስ
የሚባለው የሚያጽናና፣ የሚገሥጽና፣ የሚወቅስ መንፈስ
ቅዱስ መሆኑን ጌታችን «የእውነት መንፈስ» በማለቱ

ገልጽላል። ከዚህ ውስጥ ልንገነዘብ የሚገባን ነገር፤ ጌታ ስለመንፈስ ቅዱስ «እርሱ» እያለ መናገሩን ነው። ከዚህ መንፈስ ቅዱስ፤ ጌታ ኢየሱስ እንዳይደለ፤ ጌታ ኢየሱስም መንፈስ ቅዱስ እንዳይደለ፤ ነገር ግን የራስ ግንኙነት /አካል/ እንዳላቸው እናያለን።

በዮሐ. 14+25-26 «ከእናንተ ዘንድ ሰዓር ይህን ነግረኣችኋለሁ፤ አብ በስሜ የሚልከው ግን መንፈስ ቅዱስ የሆነው አጽናኝ እርሱ ሁሉን ያስተምራችኋል እኔም የነገርኋችሁን ሁሉ ያሳስባችኋል» ይላል። በምድር ላይ ፊት ለፊት እያዩት የሚናገራቸው ጌታ፤ አብርክቸው ከደቀ መዛሙርቱ ጋር ያሳለፈውን ሁኔታ እርሱ ከተለያቸው /ወይም ወደ አብ ከሄደ/ በኋላ ከሚገጥማቸው ሁኔታ ጋር እያነጻጸረ ሲያስተምራቸው እናገኛለን። ጌታችን ከሄደ በኋላ አብ በስሙ የሚልከው መንፈስ ቅዱስ የሆነው አጽናኝ ግን ደቀ መዛሙርቱን ለብቻቸው አይተዋቸውም። እርሱ ሁሉን ያስተምራቸዋል። ጌታ የነገራቸውን ሁሉ ያሳስባቸዋል። ሥጋና ደም ለብሰው ለሚሰሙት ተከታዮቹ ስለመንፈስ ቅዱስ ሲናገር «እርሱ» እያለ ከራሱ ለይቶ በሦስተኛ መደብ ከተናገረ ሃረስ ለእኛ ምን ብሎ ይናገረን ይሆን? እኛስ የምንሰማው የጌታ ቃል ከዚህ በቃሉ ከተጻፈው የሚለይ ነውን? የምንሰማውና ጌታ የሚናገረን ቃል ከተጻፈው ከሆነ «እርሱ»፤ «ሌላ» ከሚለው፤ መንፈስ ቅዱስ ከጌታ ኢየሱስ የሚለይ መሆኑን እንገነዘባለን። የመንፈስ ቅዱስ አካል ሌላ ነው ግለታችንም ይኸንን ልዩነት ለመግለጽ ነው።

ከዮሐንስ ወንጌል ወደ ሌሎች የአዲስ ኪዳን ክፍሎችም ብንሄድ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ከመንፈስ ቅዱስ በአካል የሚለይ መሆኑን እናያለን፡-

ወንጌላዊው ግቴዎስ ኢየሱስ ገና ሳይወለድ፤ ስለ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ መፀነስ ለዮሴፍ ሲነገርለት

«የዳዊት ልጅ የሴፍ ሆይ፥ ከእርስዋ የተፀነሰው ከመንፈስ ቅዱስ ነውና እርሷም ግርያምን ለመውሰድ አትፍራ» እንደተባለ ይጠቅሳል። ግቴ. 1+20። በዚህ ቃል መሠረት ጌታችን በመንፈስ ቅዱስ አግካይነት ከድንገል ግርያም ሥጋ ነሥተ እንደተወለደ እናያለን። ከመንፈስ ቅዱስም ስለተፀነሰና ስለተወለደ እንደግንኛውም የአዳም ልጅ ሳይሆን ቅዱሱ የእግዚአብሔር ልጅ ተባለ። ከዚህ ገለጻ መገንዘብ የሚገባን «ከመንፈስ ቅዱስ መፀነስና» መንፈስ ቅዱስ መሆን አንድ እንዳልሆነ ነው። ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በመንፈስ ቅዱስ አግካይነት ሥጋ የለበሰ የእግዚአብሔር ቃል ነው። «ቃልም ሥጋ ሆነ» እንደተባለው። መንፈስ ቅዱስ ግን በጌታ ሥጋ መልበስ ተሳታፊ ወይም ምክንያት ነው እንጂ ራሱ ሥጋ አልለበሰም። ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ሥጋ የለበሰ የእግዚአብሔር ቃል ሲሆን፥ መንፈስ ቅዱስ ለመልበሱ ምክንያት የሆነ ነው። ስለዚህ ጌታችን እንደ ቃሉ በመንፈስ ቅዱስ አግካይነት ወይም ከመንፈስ ቅዱስ ተፀነሰ ብለን እንናገራለን እንጂ «መንፈስ ቅዱስ ተፀነሰ» ብለን አንናገርም። ይህን ግድረግ በቃሉ በግልጽ ተለይቶ የተቀመጠውን የጌታችን የኢየሱስ ክርስቶስንና የመንፈስ ቅዱስ አካላት ግደባለቅ ይሆናል። ይህም ለእግዚአብሔር ቃል ታማኝ አለመሆንና ስሕተት ነው።

መንፈስ ቅዱስ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ከተፀነሰም በኋላ ሥራውን እንዳላቋረጠ እናያለን። በጌታችን በኢየሱስ ክርስቶስ መፀነስ መለኮታዊውን ሥራ ሠርቶ ከፈጸመ በኋላ እነሆ በኤልሳቤጥና በዘካርያስ አፍ ሆኖ መለኮታዊውን ትንቢት ሲያናገራቸው እናያለን፡- ሉቃ. 1+41-45፤ ሉቃ. 1+67-80።

መንፈስ ቅዱስ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ተወልዶ ካደገም በኋላ ሥራውን አላቋረጠም። አዳም የወደቀበትን ታላቁን የዲያብሎስ ፈተና ስለኛ በድል እንዲያሸንፍ

ጌታችንን ወደ ፍጅረ በዳ የወሰደው መንፈስ ቅዱስ ዘበረ።
 ሉቃ. 4፡1-21 ግቴ. 4፡11 ግር. 1፡12-13።
 ቀደም ብሎ «ጽድቅን ሁሉ መፈጸም ይገባል» ብሎ
 በመጥምቱ የሐንስ እጅ ተጠምቆ ከውኃ በፀጣ ጊዜ
 ሰግኖት እንደ ተከፈተና የእግዚአብሔር መንፈስ በርግብ
 አምሳል ወርዶ በጌታችን ላይ እንዳረፈ እናያለን።
 በተጨማሪም «በእርሱ ደስ የግሊኝ፣ የምዕደው ልጅ
 ይህ ነው» የግሊ ድምፅም ከሰግደ እንደመጣ እናገባለን።
 የመንፈስ ቅዱስና የጌታችን የኢየሱስ ክርስቶስ ዓላማና
 ባሕርይ አንድ ስለሆነ በጌታችን ሥራ መንፈስ ቅዱስ
 ሳይለይ ተካላቸው እየሆነ፣ ሥራውን አብሮት ሲያካሂድ
 ዘበር። ይህ ግለት መንፈስ ቅዱስ ግንኙነትን ትቶ ጌታ
 ኢየሱስ ክርስቶስን ሆኖአል፤ ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስም
 ግንኙነትን ትቶ መንፈስ ቅዱስን ሆኖአል ግለት
 አይደለም።

በሐዋርያት ሥራ ፍፁሙ 2፡33 ሐዋርያው ጲጥርስ
 በበዓሉ ገምሳ ቀን ለተሰበሰቡት የእስራኤል ሰዎች
 ሲገልጽ፡- «ስለዚህ በእግዚአብሔር ቀኝ ከፍ ከፍ ብሎና
 የመንፈስ ቅዱስን የተሰፋ ቃል ከአብ ተቀብሎ ይህን
 እናንተ አሁን የምታቶትንና የምትሰሙትን አረሰሰው»
 ይላል። የዚህን ቃል ገልጽ ትርጉም የምንወስድ ከሆነ
 ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ወደ ላይ ካረገ በኋላ መንፈስ
 ቅዱስን ከአብ ተቀብሎ ወደ ፍጅረ እንዳረሰሰው ወይም
 እንደላከው እናያለን። አብ ሰጧ፣ ወልድ ተቀባይ፣
 የተቀበለውና ያረሰሰው መንፈስ ቅዱስን እንደሆነ
 እናያለን። ይህ መተሳሰብ በምስቱ ግለት በአብ፣ በጌታ
 ኢየሱስና በመንፈስ ቅዱስ መካከል ያለውን ግንኙነትና
 የዓላማ አንድነት ያሳያል። ይህም አንድነትና ግንኙነት
 በሰግኖቺ ሥፍራ በላይ ያለ እንደሆነ «በእግዚአብሔር
 ቀኝ ከፍ ከፍ ብሎ» ከግሊው ልንረዳ እንችላለን።

በመልእክታት ውስጥ መንፈስ ቅዱስ እንዳንድ ጊዜ
 «የእግዚአብሔር መንፈስ» በሌላ ጊዜ ደግሞ «የክርስቶስ
 መንፈስ» ተብሎ ተጠቅሷል። ሐዋርያው ጳውሎስ በሮሜ
 8+9 «እናንተ ግን የእግዚአብሔር መንፈስ በእናንተ
 ዘንድ ቢኖር፤ በመንፈስ እንጂ በሥጋ አይደላችሁም።
 የክርስቶስ መንፈስ የሌለው ከሆነ ግን ይኸው የእርሱ ወገን
 አይደለም» ይላል። ይህ በምእመናን ልብ ውስጥ
 የሚኖር፤ የእግዚአብሔር መንፈስና የክርስቶስ መንፈስ
 ተብሎ የተጠራው መንፈስ ቅዱስ ነው። በዚህ አገላለጽ
 «የክርስቶስ ወይም የእግዚአብሔር መንፈስ» ተባለ
 እንጂ፤ መንፈስ ቅዱስ ራሱ ክርስቶስ ነው አልተባለም።
 «የ» አገናዛቢ ዘርፍ እንደመሆኑ መንፈስ ቅዱስ
 የክርስቶስ ገንዘብ መሆኑን ያሳየናል እንጂ እርሱ ራሱ
 ክርስቶስ መሆኑን አያሳየንም። መንፈስ ቅዱስ ግን
 በምእመናን ልብ ሆኖ የሚያስተምረው የእግዚአብሔር
 አብንና የክርስቶስን ፈቃድ ስለሆነ በመካከላቸው ፍጹም፤
 የፈቃድ፤ የዓላማና የባሕርይ አንድነት አለ። በዚህም
 ምክንያት ሐዋርያው በመንፈሱ አግካይነት ክርስቶስ
 በምእመናን ልብ ስለሚገኝ ክርስቶስ በእናንተ ውስጥ
 ቢሆን ሰውነታችሁ በኃጢአት ምክንያት የሞተ ነው ብሎ
 ለመናገር በቃ። ሮሜ 8+10። በዚህ መንፈስ ሲጽፍ
 ሐዋርያው ጳውሎስ በገላ. 4+6 «ልጆችሞ ስለሆናችሁ
 እግዚአብሔር አባ አባት ብሎ የሚረጋግጥ የልጁን መንፈስ
 በልባችሁ ውስጥ ላከ» ብሎአል። መንፈስ ቅዱስ የልጁ
 መንፈስ ነው። በሌላ ቦታ «የጌታ መንፈስ» ተብሎም
 ተጠርቷል 2ቆሮ. 3+17። ሐዋርያው ጳውሎስ
 በመልእክቱ በተለያዩ ክፍሎች መንፈስ ቅዱስን፤ ጌታ
 ኢየሱስንና እግዚአብሔር አብን በተከታታይ በስማቸው
 ለይቶ ይጠራቸዋል። በተለምዶ የሐዋርያት ቡራኪ ተብሎ
 በሚታወቀው «የጌታ የኢየሱስ ክርስቶስ ጸጋ፤
 የእግዚአብሔርም ፍቅር የመንፈስ ቅዱስም ጎበረት

ከሁላችሁ ጋር ይሁን» ብሎ ምእመናንን ሲሰናበት እናያለን። 2ቀር. 13+13-14።

እንደዚሁም ሐዋርያው ጲጥሮስ በመልእክቱ መጀመሪያ ላይ በጳጳሳዊነት በገላትያ፣ በተጸዶቅያ፣ በእስያ፣ በቢታንያ ለግሪኖሩ ምእመናን ሲጽፍ «በእግዚአብሔር አብ አስተዳዎ ለተወሰናችሁትና ለተመረጣችሁት ለኢየሱስ ክርስቶስ ለመታዘዝና በደሙ ተረዋታችሁ ለመንጸት በመንፈስ ቅዱስ ለተቀደሳችሁት ጸጋና ሰላም ይብላላችሁ» በግለት ይጀምራል። 1ኢጥ. 1+2። ሐዋርያው በዚህ ሥፍራ የአብን የጌታ ኢየሱስንና የመንፈስ ቅዱስን ተግባር በመዘርዘር የምእመናን ደገነት የሦስቱም ሥራ እንደሆነ ያሳያል። እግዚአብሔር አብ ወሰነ፣ መረጠ፤ ጌታ ኢየሱስ የምንታዘዝለትና በደሙ ያንጸን ነው፤ መንፈስ ቅዱስ ደገዎ በክርስቶስ ሥራ ምክንያት የግብዓትን ነው። ደገነት የአብ፣ የወልድና የመንፈስ ቅዱስ ሥራ ነው። ከሦስቱ አንዱንም መግል፣ ሰው ወደ ደገነት እንዳይደርስ ያደርገዋል።

መንፈስ ቅዱስና እግዚአብሔር አብ

በመንፈስ ቅዱስና በእግዚአብሔር አብ መካከል ያለው ገንኙነት ከላይ ከጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ ጋር ስላለው ገንኙነት በጠቀሰናቸው ጥቅሶች ውስጥ ያሰሰናል። ሆኖም ለአብነት ያክል አንዳንድ ጥቅሶች በመውሰድ በእግዚአብሔር አብና በመንፈስ ቅዱስ መካከል ያለውን ገንኙነት በግልጽ ለግዢት እንሞክራለን።

እግዚአብሔር አብ በኢየሱስ ክርስቶስ ምክንያት መንፈስ ቅዱስን ለምእመናን ይሰጣል። «እኔም አብን እለምናለሁ ለእኩልናም ከእናንተ ጋር እንዲኖር ሌላ አጽናኝ /ጳራቅሊጦስ/ ይሰጣችኋል» ዮሐ. 14+16። «አብ በስሜ የግልጽው ገን መንፈስ ቅዱስ የሆነው

አጽናኝ እርሱ ሁሉን ያስተምራችኋል፤ እኔም የነገርኋችሁን ሁሉ ያላስባችኋል» ዮሐ. 14+26»

መንፈስ ቅዱስ ከአብ የሚወጣ የእውነት መንፈስ ነው። «ዳሩ ገን እኔ ከአብ ስንድ የምልከላችሁ አጽናኝ እርሱም ከአብ የሚወጣ የእውነት መንፈስ በመጣ ጊዜ እርሱ ስለ እኔ ይመስክራል፤» ዮሐ. 15+27» «ስለዚህ በእግዚአብሔር ቀኝ ከፍ ከፍ ብሎና የመንፈስ ቅዱስን የተስፋ ቃል ከአብ ተቀብሎ ይህን እናንተ አሁን የምታዩትንና የምትሰሙትን አፈሰሰው» ዮሐዋ. 2+33»

«ልጆችም ስለሆናችሁ እግዚአብሔር አባ አባት ብሎ የሚጮኹ የልጆች መንፈስ በልባችሁ ውስጥ ላከ» ገላ. 4+5» ከእነዚህ ጥቅሶች መንፈስ ቅዱስ በእግዚአብሔር ስንድ እንደነበረና፤ ከእግዚአብሔር አብ ወጥቶ እንደመጣ እናያለን። የመጣውም እግዚአብሔር አብ ልኮት ነው። አብ ላኪ፣ መንፈስ ቅዱስ ተላኪ ነበር። በእነዚህ ጥቅሶች በሰፈረው ቃል መሠረት አብ መንፈስ ቅዱስ ነው፤ መንፈስ ቅዱስም አብ ነው ለማለት አያስችለንም። ዳሩ ገን መንፈስ ቅዱስ ከአብ ወጥቶ፣ ተልኮ ሲመጣ እናየዋለን። ይኸም የአብ አካል ለብቻ የመንፈስ ቅዱስ አካል ለብቻ መሆኑን ያሳያል።

ምንም እንኳን በአካል አብ ለብቻ ወልድ ለብቻ፣ መንፈስ ቅዱስ ለብቻ ይሁን እንጂ መንፈስ ቅዱስ ከአብና ከወልድ ተለይቶ የኖረበት ጊዜ የለም። አብም ያለ መንፈስ ቅዱስና ያለወልድ የኖረበት ጊዜ የለም። ወልድም ያለአብና መንፈስ ቅዱስ ተለይቶ የኖረበት ጊዜ የለም። ምንም እንኳን እያንዳንዱ የብቻው አካል ይኑረው እንጂ ለብቻው የሆነ ህልውና የነበረው ጊዜ የለም። ስለዚህ ወልድ ለዘላለም ከአብ ጋር ነበረ፤ መንፈስ ቅዱስም በዘላለማዊ ህልውና ከአብና ከወልድ ጋር ነበረ። በዚህ ምክንያት ነው ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ አብ በእኔ አለ እኔም በአብ አለሁ፤ አብ ከእኔ ጋር ስላለ ብቻዬን

አይደለሁም የግለሰብ በዚህ በግይዳይ ዘላለግጂ የህልውና፣ የባሕርይና የመለኮት አንድነት፤ አንድ አምላክ፣ አንድ እግዚአብሔር ብለን አንድን አምላክ እናመልካለን። ይህ አንዱ አምላክ፤ በባሕርይ፣ በመለኮትና በህልውና መለያየት ወይም መነጣጠል ሳይኖርበት ከላይ እንዳየነው በአካል በተለያዩ በአብ በወልድና በመንፈስ ቅዱስ እንደተገለጸ እናምናለን።

እግዚአብሔር መንፈስ ነው።

«እግዚአብሔር መንፈስ ነው፣ የግሰግዱለትም በመንፈስና በእውነት ሊሰግዱለት ያስፈልጋቸዋል» ዮሐ. 4፥24። «ጌታ መንፈስ ነው የጌታም መንፈስ ባለበት በዚያ አርነት አለ» 2ቀሮ. 3፥17። አንዳንዶች እግዚአብሔር መንፈስ ነውና አካል ወይም አካላት ሊኖሩት አይችሉም፤ መንፈስ የሆነ አምላክ እንዴት አካል ይኖረዋል ብለው ያስተምራሉ። ለዚህም የግጦትሱት ከላይ የተጠቀሱትን ጥቅሶች ነው።

የዚህ ዓይነት አስተሳሰብ የግጦትሱ «አካል» ግለት የግጦትሱ ወይም የግዳሰስ ብቻ እንደሆነ ከመገመት ነው። ቀደም ብለን እንደጠቀስነው «አካል» የግለሰብ ቃል በግዳሰስ ገዙፋዊ አካል ብቻ የግጦትሱ ሳይሆን የግዳሰሰውን የዓለመ መንፈስ አካላትንም ያጠቃልላል።

አካል ብለን መጥራት የግጦትሱ የግዳሰሰውን ገዙፋዊ አካል ብቻ ነው እንዳንል፣ ሐዋርያው ላውሎስ ራሱ በ1ቀሮ. 15፥40 ላይ «ደግሞ ሰግያዊ አካል አለ ምድራዊም አካል አለ፤ ነገር ግን የሰግያዊ አካል ክብር ልዩ ነው የምድራዊም አካል ክብር ልዩ ነው» ይላል። ወረድ ይልና ደግሞ «የጥረታዊ አካል ካለ መንፈሳዊ አካል ደግሞ አለ» ብሎ ይጽፋል። 1ቀሮ. 15፥44።

በዚህ መልክ ከተረዳን በእጅ የማይታሰቡት በግዴታ የማይታዩት ከዓለመ መንፈስ ወገን የሆኑ ብዙ ፍጥረታት እንዳሉ እንገነዘባለን። ስለ እግዚአብሔር አካላት በምንናገርበትም ጊዜ እግዚአብሔር መንፈስ እንደመሆኑ በዓለመ መንፈስ ስላሉ አካላት መናገራችን ነው እንጂ ስለሚታሰቡና ስለሚጨበጡ ሦስት ገዙፍ አካላት መናገራችን አይደለም።

ስለ እግዚአብሔር አካላት ስንናገር ከዓለመ መንፈስ ወገን ስለሆነ «አካል» መናገራችን ግልጽ ከሆነ ዘንድ፤ በዓለመ መንፈስም ቢሆን ከሌሎች ፍጥረታት እርሱን ልዩ የሚያደርገው አለ። የእግዚአብሔር የአካላት መተላለብ በዓለመ መንፈስ ከሚኖሩ ከሌሎች አካላት እንዴት እንደሚለይ ለማወቅ እነዚህን በመንፈስ ዓለም የሚኖሩ አካላት ለይተን ብናውቅ መልካም ነው።

በዓለመ መንፈስ ከሚገኙ አካላት ውስጥ አንደኛዋ የሰው ነፍስ ናት። ነፍስ የማትታሰብ የማትጨበጥ ነገር ግን ግንኙነት ታውቆ በሰው ሕይወት ውስጥ የምትገኝ ናት። ዕብ. 4+12። 1ተሰ. 5+23። ሁለተኛው ዓይነት አካል ደግሞ የመላእክት አካል ነው። መላእክት በዓለመ መንፈስ የሚኖሩት ራሳቸውን ለይተው «እኔ» እያሉ መልእክት የሚያደርሱ ፍጡራን ናቸው። ሦስተኛው ዓይነት መላውና ፍጹሙ የዓለመ መንፈስ አካል የፈጣሪ አምላክ፣ ልዑል እግዚአብሔር ራሱን የገለጸበት ነው።

ነፍስና፣ መላእክት በዓለመ መንፈስ ራሳቸውን የቻሉ በግል የሚቆሙ አካላት አላቸው። ለምሳሌ ከመላእክት ወገን ሚካኤል በመንፈስ ዓለም የራሱ አካልና ግንኙነት አለው። ገብርኤል ደግሞ ከሚካኤል የተለየ የራሱ አካልና ግንኙነት አለው። ስለ እግዚአብሔር አካላት አብ፣ ወልድና መንፈስ ቅዱስ ስንናገር ግን እንደዚያው አይደለም። በዓለመ መንፈስ ሦስት አካላት ሳይተላለፉ ተለያይተው

ለየብቻቸው ይኖራሉ ግለት አይደለም። እንዲያግ ቢሆን በዓለሙ መንፈስ የግይንጣጠሙ /የተለያዩ/ ሦስት የእግዚአብሔር አካላት ስላሉ ሦስት አግልከት አሉ ብሎ ለመናገር በተቻለ ነበር። ነገሩ ግን እንዲህ አይደለም።

በዓለሙ መንፈስም ቢሆን አብ፡ በወልድ ይኖራል። ወልድ በአብ ይኖራል። መንፈስ ቅዱስም እንዲሁ ነው። አንዱ አካል በሌላው በመሆን በግይንጣጠል ዘላለግጂ አንድነት ይኖራሉ። በአብ በወልድና በመንፈስ ቅዱስ መካከል ያለውን መገናኘብ ለመግለጽ ባሕርያዊ ተግባራቸውን በመውሰድ፤ አብን፡ እንደ ልብ፡ ወልድን እንደ ቃል፡ መንፈስ ቅዱስን እንደ እስትንፋስ አድርገን ብንመለከት የበለጠ ግልጽ ሊሆንልን ይችላል። በዚህ መሠረት የአብና የመንፈስ ቅዱስ ቃል ወልድ ነው። ከወልድ በስተቀር እግዚአብሔር አብና መንፈስ ቅዱስ የተለየ አፍ ወይም ቃል የላቸውም። የአብና የወልድ እስትንፋስ ደግሞ መንፈስ ቅዱስ ነው። በአንዱ በመንፈስ ቅዱስ አካላዊ እስትንፋስ አብም ወልድም ሕያዩን ሆነው ይኖራሉ። በመንፈስ ቅዱስ ካልሆነ በስተቀር አብና ወልድ የተለየ የራሳቸው እስትንፋስ የላቸውም። እንደዚሁም ወልድና መንፈስ ቅዱስ የሚያስቡት ለባዊ የሆኑት በአንዱ በአብ አካላዊ ልቡና ነው።

ስለዚህ አብ የራሱ ቃል የለውም። የአብ፡ የወልድና የመንፈስ ቅዱስ ቃል አንድ ነው። እርሱም እግዚአብሔር ወልድ ነው። አብም ሆነ ወልድ የየራሳቸው እስትንፋስ የላቸውም። የአብ የወልድና የመንፈስ ቅዱስ እስትንፋስ አንድ ነው። እርሱም እግዚአብሔር መንፈስ ቅዱስ ነው። የአብ የወልድና የመንፈስ ቅዱስ ልቦና አንድ ነው። እርሱም እግዚአብሔር አብ ነው። በዚህ ዓይነት የሚናገረን እግዚአብሔር አንድ እንደሆነ እናያለን። በመንፈሱ የሚባርከንና የሚጎበኘን አንዱ እግዚአብሔር ነው። ይህ ፍጹም አንድነት ሦስቱን አንድ

ቢያደርጋቸውም ሦስትነታቸውን ደግሞ ሽርአል ግለት አይደለም። አንድነቱ በመለኮት ነው። አንድ እግዚአብሔር እንጂ ሦስት እግዚአብሔሮች የሉንም። አንዱ እግዚአብሔር ግን ቃል (ወልድ)፣ እስትንፋስና (መንፈስ ቅዱስ)፣ ልቦና (አብ) አለው። ስለዚህ ሦስት አካላት ብለን እናምናለን። ይኸ ሁሉ ግን በዓለሙ መንፈስ አንጻር የግብርና ነው።

በዚህ መንገድ የወልድ መለኮትነት በአብና በመንፈስ ቅዱስ ነው። በሌላ አነጋገር ወልድ ያለአብና ያለመንፈስ ቅዱስ ስለማይኖር ከአብና ከመንፈስ ቅዱስ የተለየ መለኮት የለውም። ስለአብና ስለመንፈስ ቅዱስ እንደዚሁ መናገር እንችላለን። ስለዚህ መለኮት አንድ ነው። መለኮት አንድ ስለሆነ ወልድ የለም ግለት ነው? አብስ የለም ግለት ነው? መንፈስ ቅዱስስ የለም ግለት ነው? በሌላ አነጋገር ወልድ አብ ነው፤ አብም ወልድ ነው ግለት ነው? መንፈስ ቅዱስ ደግሞ አብና ወልድም ነው ግለት ነው? ይህ ልነጋገር መለኮትን ብቻ ሳይሆን አካላትንም አንድ ያደርጋል። የእግዚአብሔር ቃል ግን አካላትን ሳያጠፋና ሳያደባልቅ ወይም አንዱን በሌላው ውስጥ አግብቶ ሳያጠፋ ለያይቶ ያስተምራል። ይኸንን ቀደም ብለን በዝርዝር አይተናል።

ለማስታወስ ያህል የኮሎንስ ወንጌል ምዕራፍ አንድን ደግመን ብንጠቅስ ነገሩን ገልጽ ያደርግልናል። ሐዋርያው የኮሎንስ «በመጀመሪያ ቃል ነበረ፣ ቃልም በእግዚአብሔር ዘንድ ነበረ ቃልም እግዚአብሔር ነበረ... ቃልም ሥጋ ሆነ ጸጋንና እውነትንም ተመልቶ በእኛ አደረ፣ አንድ ልጅም ከአባቱ ዘንድ እንዳለው ከብር የሆነውን ከብሩን አየን» ይላል። የሐ. 1፡1-2፤ 14።

በዚህ ክፍል የኮሎንስ ልጅንና አባትን ለይቶ ግሳየቱ ብቻ ሳይሆን፣ «ቃልም ሥጋ ሆነ» በግለው አነጋገሩ ሥጋ የሆነው ግን እንደሆነ ለይቶ አሳይቶናል። ይህ

«ቃልም ሥጋ ሆነ» የተባለው ከድንግል ግርያም ሥጋ ነሥተ የተወለደውና ለጋጢአታችን ሲል ጥቶ የተነገው ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ እንደሆነ ግልጽ ነው። ይኸንን ግልጽ ቃል ለውጠን «መንፈስ ቅዱስ ሥጋ ሆነ» ወይም «እግዚአብሔር አብ ሥጋ ሆነ» ብለን የምናስተምር ከሆነ ወይም የቃሉ ትርጉም በተጨማሪ እንደዚያ እንደሚሆን ከወሰድን ግልጽ የሆነውን የእግዚአብሔርን ቃል እንቃወማለን። በበኩላችን ግን ቃሉ እንደሚለው ሥጋ የሆነውና በዚህች ምድር ሰው ሆኖ የተመላለሰው የእግዚአብሔር ቃል የሆነው ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ነው እንጂ መንፈስ ቅዱስ አይደለም። ከላይ እንዳየነው መንፈስ ቅዱስ ጌታችን ከተጠሰም በኋላ፡ ግለት በምድር ላይ ሲመላለስም ግንኙነቱ ሳይጠፋ በሰዎች ልብና በቅዱሳን አፍ ሆኖ ይሠራ ነበር። ስለዚህ አካላትን ግደባለቅና በመካከላቸው ያለውን ልዩነት ግጥፋት የተገለጠልንን የእግዚአብሔርን ቃል የሚቃወም ነው። አካላቱን ሳንደባለቅ ካልተረዳን በስተቀር፡ በአካላቱ መካከል ያለውን ልዩነት ከዘነጋን ለውጥ አያመጣምና አብ ከድንግል ግርያም ተፀንሶ ተወለደ፤ መንፈስ ቅዱስ ተወለደ፤ አብ ተሰቀለ፤ ወዘተ ልንል ነው። ይህ ግን የእግዚአብሔርን ቃል የሚጻረርና ቃሉ የማይለው ነው። ስለዚህ እኛ በቃሉ መሠረት አንድ እግዚአብሔር፤ አንድ መለኮት ብለን እናምናለን። ይህ የማይከፈል አንዱ እግዚአብሔር፤ በመለኮት አንድ በሆኑ በምስት አካላት ግለት በአብ በወልድና በመንፈስ ቅዱስ በኩል ተገለጸ።

አንዳንዶች የእግዚአብሔርን ቃል፤ መንፈስና ልብ ከሰው ቃል መንፈስና ልብ ጋር በማገጸር፤ የሰው ቃል የራሱ አካል የለውምና የእግዚአብሔር ቃል የራሱ የሆነ አካል ሊኖረው አይችልም ይላሉ። እዚህ ላይ ቶም ብለን «አካል» ሲሉ ምን ግለታቸው እንደሆነ መጠየቅ ይገባናል። ብዙዎች «የአካልን» ትርጉም በገዙፍ፤ በሚታይና በሚዳሰስ አካል ብቻ፤ በመወሰን ሲሳሳቱ

ሌሎች ደገጥ በዓለሙ መንፈስ አካላት እንዳሉ ቢገነዘቡም የእግዚአብሔርን ኃይልና ቃሉን እንደሚለው ለመቀበል ባለመፍተዳቸው ይላላታሉ።

በመጀመሪያ ደረጃ ምንም እንኳን እግዚአብሔር ሰውን በመልኩና በምሳሌው ቢፈጥርም ሰማይንና ምድርን የፈጠረውን ታላቁንና ቅዱሱን አምላክ ፍጡር በሆነው በሰው ባሕርይ ደረጃ አስቀምጦ መገመትና መለካት ስሕተት ነው። እግዚአብሔር ሰውን በመልኩና በምሳሌው በመፍጠሩ የርሱ ቃልና መንፈስ እንደ ሰው ቃልና መንፈስ ነው ወይም ተመሳሳይ ባሕርያት አላቸው ግለት አይደለም። በእግዚአብሔር ቃልና በሰው ቃል መካከል ከፍተኛ ልዩነት አለ። የእግዚአብሔር ቃል ፈጣሪ ነው። ሰው ከነቃሉ ፍጡር ነው። የእግዚአብሔር ቃል ሥጋ ለብሶ በሰዎች መካከል የተመላለሰ የተናገረ የጥተተ የተነሣ ነው። የሰው ቃል ግን እንደዚህ አይደለም። የእግዚአብሔር ቃል የማይሠራና ሕይወት የሌለው ሳይሆን የሚሠራ መሆኑን አሳይተናል። የጌታችን የኢየሱስ ክርስቶስ ግንኙነት የእግዚአብሔር ቃል የራሱ አካል የለውም እንዳንል ይከለክለናል። ምክንያቱም ሥጋ ሆኖ የተናገረን «ቃል» ነውና። መንፈስ ቅዱስም ቀደም ብለን ከጠቀስናቸው ሥራዎቹ አካላዊ መንፈስ እንደሆነ እንረዳለን።